

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ

Адрес: гр. Шумен, ПК 9700, ул. "Петра" № 1, тел.: 054/ 833-123, факс: 054/ 833-123, e-mail: office@sidp.bg, www.sidp.bg

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА

НА „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП - ШУМЕН

ЗА ФИНАНСОВАТА 2019 година

**НАСТОЯЩИЯТ ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА Е ИЗГОТВЕН В СЪОТВЕТСТВИЕ С
РАЗПОРЕДБИТЕ НА ЧЛ. 39 ОТ ЗАКОНА ЗА СЧЕТОВОДСТВОТО**

Управителният съвет на „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП, воден от стремежа да управлява предприятието в интерес на едноличния собственик на капитала, както и на основание изискванията на разпоредбите на чл. 39 от Закона за счетоводството, изготви настоящия доклад за дейността (Доклада). Докладът представя коментар и анализ на финансовите отчети и друга съществена информация относно финансовото състояние и резултатите от дейността на предприятието. Докладът съдържа обективен преглед, който представя вярно и честно развитието и резултатите от дейността на „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП, както и неговото състояние, заедно с описание на основните рискове, пред които е изправено.

I. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПРЕДПРИЯТИЕТО

1. РЕГИСТРАЦИЯ И АДМИНИСТРАТИВНО - ПРАВЕН СТАТУТ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

„СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП е държавно предприятие по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон с предмет на дейност: изпълнение на горскостопанските планове за горските територии - държавна собственост; изпълнение на ловностопанските планове в държавните ловни стопанства и в държавните горски стопанства; изпълнение на поддържащи и/или възстановителни дейности в горски територии - държавна собственост, предвидени в планове за управление на защитени територии; организиране и провеждане на мероприятия по защита на горските територии - държавна собственост; организиране и провеждане на противоерозионни мероприятия; поддържане разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях; организиране и възлагане на проектирането и строителството в горите и земите в горските територии - държавна собственост; създаване на нови гори върху земеделски територии; опазване на горските територии - държавна собственост; предоставяне и извършване на обществени услуги; други дейности, незабранени от закона, както и такива възложени на държавното предприятие от министъра на земеделието, храните и горите или въз основа на договор.

Едноличен собственик на капитала на предприятието е МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ, ЕИК/ПИК 831909905.

Със Заповед РД 49-108/13.04.2011 г. на Министъра на земеделието и храните, на основание § 9 от предходните и заключителни разпоредби на Закона за горите и във връзка с чл. 163 и сл. от същия, се създава „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП със статут на държавно предприятие по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон. Предприятието е със 100 % държавна собственост. Министърът на земеделието, храните и горите упражнява правата на собственост на държавата в предприятието.

2. ПРЕДМЕТ НА ДЕЙНОСТ

Предметът на дейност на „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП е: изпълнение на горскостопанските планове за горските територии - държавна собственост; изпълнение на ловностопанските планове в държавните ловни стопанства и в държавните горски стопанства; изпълнение на поддържащи и/или възстановителни дейности в горски територии - държавна собственост, предвидени в планове за управление на защитени територии; организиране и провеждане на мероприятия по защита на горските територии - държавна собственост; организиране и провеждане на противоерозионни мероприятия; поддържане разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях; организиране и възлагане на проектирането и строителството в горите и земите в горските територии - държавна собственост; създаване на нови гори върху земеделски територии; опазване на горските територии - държавна собственост; предоставяне и извършване на обществени услуги; други дейности, незабранени от закона, както и такива възложени на държавното предприятие от министъра на земеделието, храните и горите или въз основа на договор.

„СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП управлява държавните горски територии в четири административни области – Шумен, Варна, Добрич и Търговище. Общата площ на държавните горски територии, включени в района на дейност на СИДП ДП е 327 582 ха, като залесените горски територии възлизат на 94,36 % с площ от 309 098 ха.

Към 31.12.2019 г. в състава на предприятието влизат 18 териториални поделения, от които 13 държавни горски стопанства и 5 – държавни ловни стопанства, както следва:

1. ТП Държавно ловно стопанство „Паламара“, със седалище с. Венец;
2. ТП Държавно ловно стопанство „Черни Лом“, със седалище гр. Попово;
3. ТП Държавно ловно стопанство „Шерба“, със седалище с. Старо оряхово;
4. ТП Държавно ловно стопанство „Балчик“, със седалище гр. Балчик;
5. ТП Държавно ловно стопанство „Тервел“, със седалище гр. Тервел;
6. ТП Държавно горско стопанство „Преслав“, със седалище гр. Велики Преслав;
7. ТП Държавно горско стопанство „Върбица“, със седалище гр. Върбица;
8. ТП Държавно горско стопанство „Смядово“, със седалище гр. Смядово;
9. ТП Държавно горско стопанство „Шумен“, със седалище гр. Шумен;
10. ТП Държавно горско стопанство „Варна“, със седалище гр. Варна;
11. ТП Държавно горско стопанство „Цонево“, със седалище с. Цонево;
12. ТП Държавно горско стопанство „Суворово“, със седалище гр. Суворово;
13. ТП Държавно горско стопанство „Провадия“, със седалище гр. Провадия;
14. ТП Държавно горско стопанство „Добрич“, със седалище гр. Добрич;
15. ТП Държавно горско стопанство „Генерал Тошево“, със седалище гр. Ген. Тошево.
16. ТП Държавно горско стопанство „Търговище“, със седалище гр. Търговище;
17. ТП Държавно горско стопанство „Омуртаг“, със седалище гр. Омуртаг;
18. ТП Държавно горско стопанство „Нови пазар“, със седалище гр. Нови пазар.

3. КАПИТАЛ

Към 31.12.2019 г. предприятието е с основен капитал, неизискващ регистрация в размер на 8 144 хил. лв. Разликата от 312 хил. лв. е в резултат на отписани активи, безвъзмездно прехвърлени на трети лица, съгласно заповеди на принципала и корекции, касаещи размера на капитала преди сливането, с произход юни 2008 г., във връзка с преобразуването на горските стопанства от бюджетни предприятия в държавни предприятия по чл. 62 от Търговския закон.

Едноличен собственик на капитала на предприятието е МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ, ЕИК/ПИК 831909905.

Предприятието не е капиталово по смисъла на Търговския закон. Основният капитал, неизискващ регистрация на предприятието, се представя по неговата номинална стойност.

II. ПРЕГЛЕД НА ДЕЙНОСТТА И НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

Описание на дейностите извършвани в държавните горски територии през 2019 г.

През 2019 г. в „Североизточно държавно предприятие“ ДП са извършвани следните основни видове дейност:

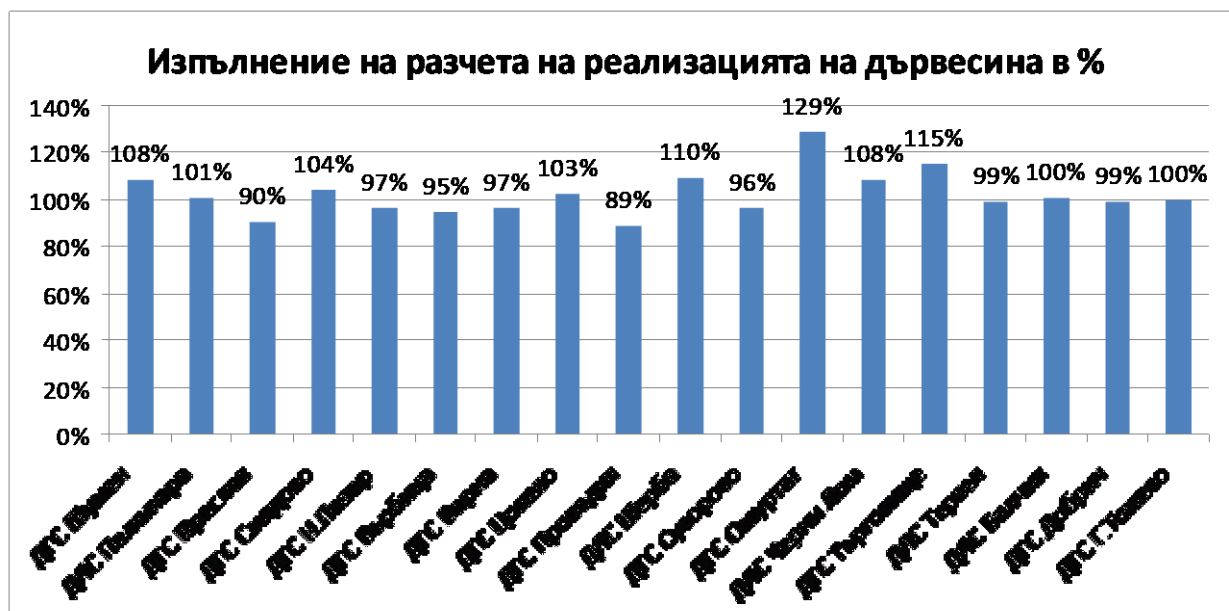
А. ПОЛЗВАНЕ НА ДЪРВЕСИНА

Разчета за продажба на дървесина от държавни горски територии на СИДП за 2019 г. възлиза на 624 632 м³ в натура и на съответната им стойност в размер на 43 157 хил. лв. От държавните горски територии към 31.12.2019 г. са реализирани 642 261 м³ и са отчетени приходи в размер на 44 316 хил. лв. Сключени договори за стопанисване на общински горски територии имат ТП „ДЛС Черни Лом“, ТП „ДЛС Паламара“, ТП „ДГС Шумен“, ТП „ДГС Преслав“ и ТП „ДГС Търговище“, като от тях е отчетена реализация на 12 364 м³, и са постъпили приходи в размер на 537 548 хил. лв.

Изпълнението на разчета спрямо заложения финансов план, възлиза на 103 % - по натурални и по стойностни показатели. Реализацията на дървесина по Териториални поделения е представена в диаграма в количествен показател (пл. куб. м.) и в проценти спрямо продажбите на СИДП.

Изпълнението на разчета за продажба на дървесина от държавни горски територии в проценти спрямо финансовия план по териториални поделения е следното:

Най-добро процентно изпълнение на разчетените за продажба количества дървесина имат ТП „ДГС Шерба“, ТП „ДГС Омуртаг“ и ТП „ДГС Търговище“, а най-нисък процент на изпълнение имат ТП „ДГС Преслав“ и ТП „ДГС Провадия“.

Продажбата на дървесина на територията на СИДП се осъществява по следните начини: чрез продажба на стояща дървесина на корен – 186 840 м³ (29 % от общата продажба на дървесина), чрез продажба на добита дървесина – 444 460 м³ (69 %), чрез ползване на дървесина по чл. 116^б от Закона за горите за собствени нужди – 407 м³, и чрез ползване на дървесина по чл. 193 от Закона за горите – 10 554 м³.

По данни от информационната система на ИАГ, продажбата на добита дървесина се осъществява чрез продажба по ценоразпис - 280 362 м³ (63 % от общите продажби на добита дървесина). Чрез продажба на прогнозни и действително добити количества дървесина чрез търгове по реда на наредбата за възлагане са продадени 174 553 м³.

Чрез електронни търгове, предложени за продажба количества дървесина на електронната платформа на „Информационно обслужване“ АД са 92 630 м³ стояща дървесина на корен, от която са договорирани 83 511 м³; по отношение на продажбите от склад на прогнозно и действително добити количества, ТП на СИДП ДП-Шумен са договорили 29 168 м³ дървесина от обявените 32 551 м³ на

електронни търгове.

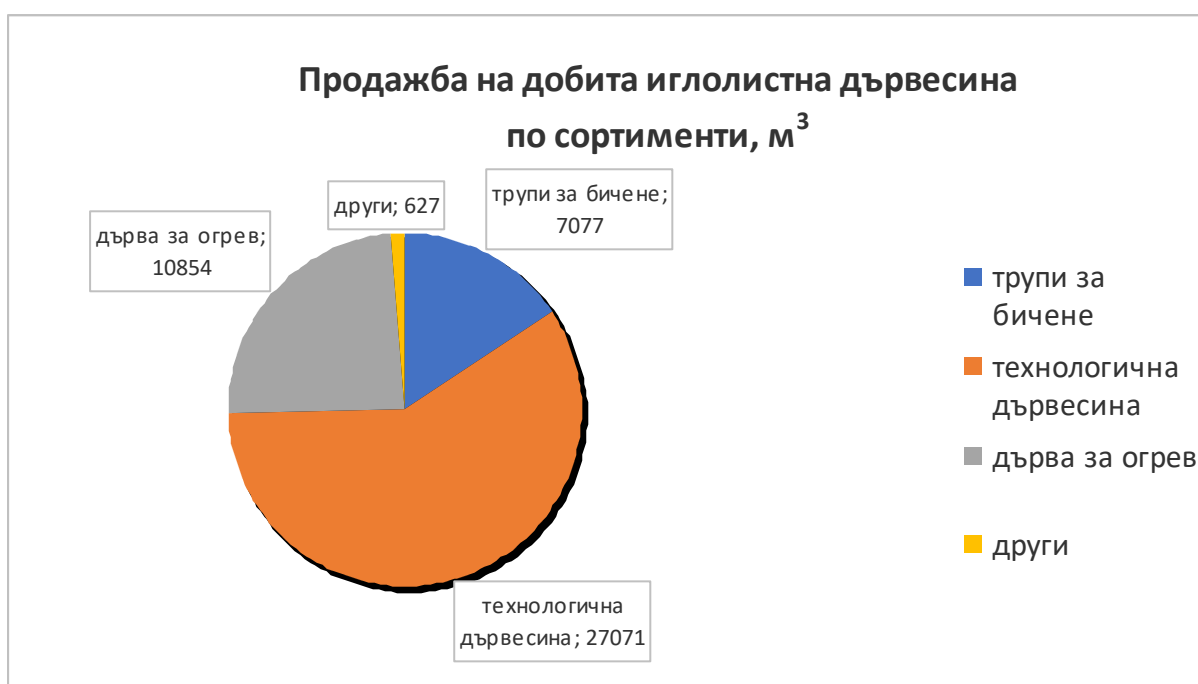
Продажбата на дървесина по сключени дългосрочни договори е 124 295 м³ (19 % от общите продажби), по реда на чл. 193 и чл.116 „б“ от ЗГ – 10 951 м³ (2 %), на местното население са продадени директно по ценоразпис – 144 855 пространствени кубика дърва за огрев (за отопление).

От предходната диаграма е видно, че реализацията на дървесина за 2019 г. е най-висока през месеците Март и Септември, а най-ниска е през месец Януари. Причината за това са снеговалежите и валежите от дъжд, който паднаха в началото на годината. За осигуряване ритмичност в ползването на дървесина, трябва да се обърне сериозно внимание на възможностите за продажба на дървесина през зимните месеци на годините. За осъществяването на тази цел се планират реални отдели за зимна работа, съобразени с направените извозни пътища. Обръща се внимание и на поддържането горско-транспортната пътна мрежа /извозните пътища/.

През 2019 г. от склад е продадена 444 460 м³ дървесина, дървесината по реда на чл.116 „б“ от ЗГ е 407 м³, дърва за служители по реда на чл.193 от ЗГ – 10 554 м³, или това прави общо 455 411 м³ продажби на добита дървесина от склад. Количеството иглолистна дървесина е 45 629 пл.кубика, а дела на широколистната дървесина е 409 782 пл.кубика.

Спрямо сортиментната структура на продажбата на добита иглолистна дървесина от склад, най-голям дял имат технологичната дървесина – 59 % (27 071 пл.куб.м³) и дървата за горене – 24 % (10 854 м³), или това представлява 83 % от продажбите на цялото количество добита иглолистна дървесина през 2019 г. Количеството на добитите иглолистни трупи е 7 077 м³.

По отношение на продажбите на добита широколистна дървесина от склад, най-голям дял отново имат технологичната дървесина и дървата – общо 91 %. Количеството на добитите широколистни трупи е 24 480 м³.

През 2019 г. за СИДП ДП Шумен е достигна средна продажна цена на добита дървесина от временен склад в размер на 73.43 лв/м³, за сравнение средната цена през 2018 г. е 70.87 лв./пл.м³. Най-високи са средната продажна цена - лева на обезличен м³ на ДГС Провадия – 80.24 лв/м³, ДГС Цонево – 80.50 лв/м³, ДЛС Балчик – 81.99 лв/м³ и ДЛС Тервел – 80.49 лв/м³. Най-ниските цени, при които се реализира дървесината от склад са ДГС Омуртаг и ДЛС Паламара, съответно – 63.90 лв/м³ и 65.48 лв/м³.

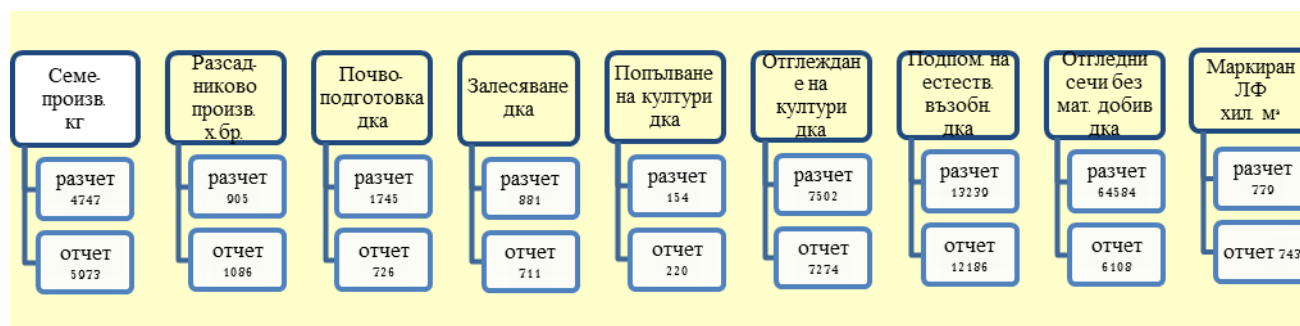
Представяме в табличен вид и средните продажни цени на добита дървесина, на стояща дървесина на корен и средните достигнати цени за възлагане на дейността „сеч и извоз на дървесина“ на обезличен плътен кубически метър.

ТП ДГС, ДЛС	Средна продажна цена от склад, лв./м ³	Цена за сеч, лв./м ³	Средна продажна цена на корен, лв./м ³
ДГС Варна	77.23	21.49	56.29
ДГС Ген. Тошево	77.92	22.55	51.88
ДГС Добрич	76.03	21.97	
ДГС Провадия	80.24	20.84	60.49
ДГС Суворово	75.18	22.20	45.87
ДГС Цонево	80.50	23.30	65.71
ДЛС Балчик	81.99	25.16	58.44
ДЛС Тервел	80.49	24.53	56.69
ДЛС Шерба	78.61	21.87	64.30
ДГС Върбица	71.69	26.73	66.96
ДГС Нови Пазар	71.46	20.46	57.24
ДГС Омуртаг	63.90	21.69	58.25

ДГС Смядово	74.95	24.38	58.29
ДГС Търговище	66.37	21.49	
ДГС Шумен	72.54	22.84	51.47
ДЛС Паламара	65.48	20.16	57.22
ДЛС Преслав	68.55	21.73	52.81
ДЛС Черни Лом	67.07	21.04	51.31
СИДП	73.43	22.36	58.30

Възлагането на услугата сеч и извоз на дървесина се извършва изцяло по реда на Наредбата за условията и реда за възлагане изпълнението на дейности в горските територии - държавна и общинска собственост, и за ползване на дървесина и недървесни горски продукти. Сключените и действащите договори за добив на дървесина с фирми за годината са за количества от 489 638 м³, от които към 31.12.2019 г. са добити 461 364 м³. Чрез собствени работници са усвоени незначителни количества дървесина. По дългосрочни договори са добити 24 882 м³. Достигната средна цена на услугата за СИДП ДП гр. Шумен е 22.36 лв. на обезличен куб. метър.

ЛЕСОКУЛТУРНИ ДЕЙНОСТИ

ВЪЗОБНОВЯВАНЕ НА ГОРИТЕ.

Предвидените мероприятия по възобновяване на горите през 2019 г. бяха свързани предимно с извършване на почвоподготовка, залесяване, разсадниково производство и събиране на семена, както за производство на фиданки така и за залесяване.

1. Семепроизводство.

В СИДП събирането на семена е съобразено с необходимостта от производство на фиданки за залесяване и залесяване чрез сеене на семена. Годишния разчет за семесъбиране за производство на фиданки е 4 747 кг. Реално са събрани 5 973 кг, тъй като бяха добити семена за залесяване и за производство на фиданки за залесяване.

За добива на семена са изразходвани 8 818 лв., при първоначален разчет от 13 175 лв.

2. Горски разсадници.

На територията на СИДП ДП гр. Шумен действащите горски разсадници са 6. От тях с национално значение са ГР „Дъбовете“ при ТП ДГС Добрич, ГР „Станянци“ при ТП ДГС Върбица и ГР „Баячево“ при ТП ДГС Търговище. Фиданки се произвеждат още и в ГР „Салманово“ – ТП ДГС Шумен, в ГР „Соколово“ – ТП ДЛС гр. Балчик. В ГР „Чергана“ – ДЛС Шерба, който е малък по площ се произвеждат единствено фиданки за собствени нужди. Всички останали разсадници се използват за производство на селскостопанска продукция или са предложени за отдаване или отдадени под наем.

През вегетационната 2018 г. – 2019 г. в горските разсадници на СИДП са произведени общо 1 086 хил. бр. годни за залесяване фиданки, от които 1 033 хил. бр. семенищни, 46 хил. бр. пикирани; контейнерни; за новогодишни елхи, както и 7 хил. вегетативни тополи.

През 2019 г. производството на фиданки е съобразено с потребностите на териториалните поделения на СИДП от фиданки за залесяване и попълване, като са произведени общо 655 хил. бр. едногодишни, които ще бъдат използвани за залесяване през вегетационните 2019/2020 г. и 2020/2021 г.

фигура 1 - Производство на фиданки

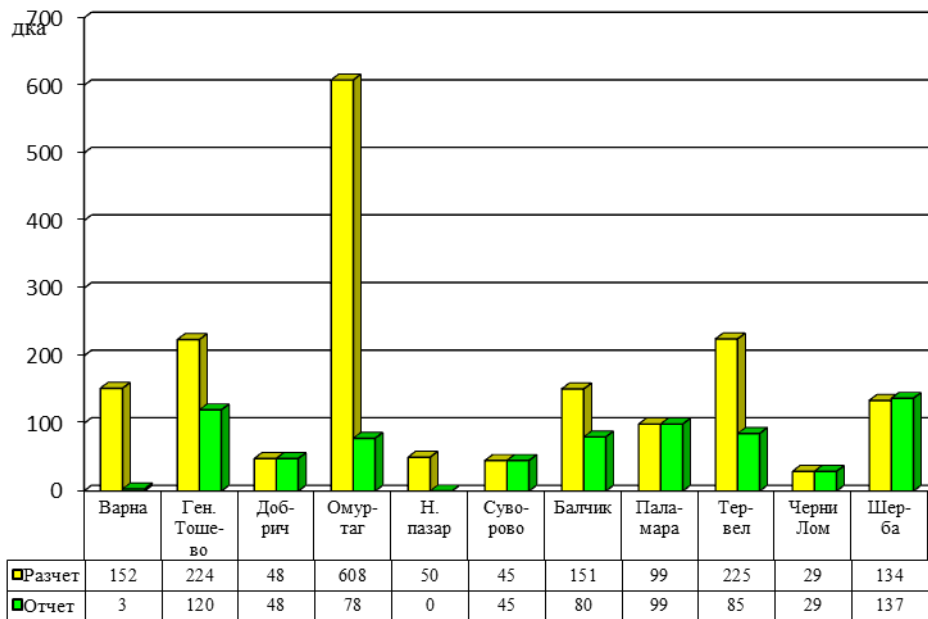
Действащите горски разсадници имат готовност за производство на по-големи количества фиданки, при заявка от заинтересовани лица и фирми по предварително сключени договори. Тази информация е поместена на сайта на СИДП.

За разсадниково производство през 2019 г. са разчетени 236 979 лв., като са разходвани 276 319 лв. от стопанска дейност.

3. Почвоподготовка.

Общата площ предвидена за почвоподготовка през 2019 г. е **1 765 дка**, от които пълна механизизирана почвоподготовка – 249 дка. Действително извършената почвоподготовка е на площ от **726 дка**.

Изпълнението на почвоподготовката по ТП ДГС/ДЛС е представена в следната диаграма:

фигура 2 - Почвоподготовка

От извършената почвоподготовката на СИДП, най-голям дял имат следните териториални поделения: ДЛС Шерба – 137 дка и ДГС Генерал Тошево – 120 дка.

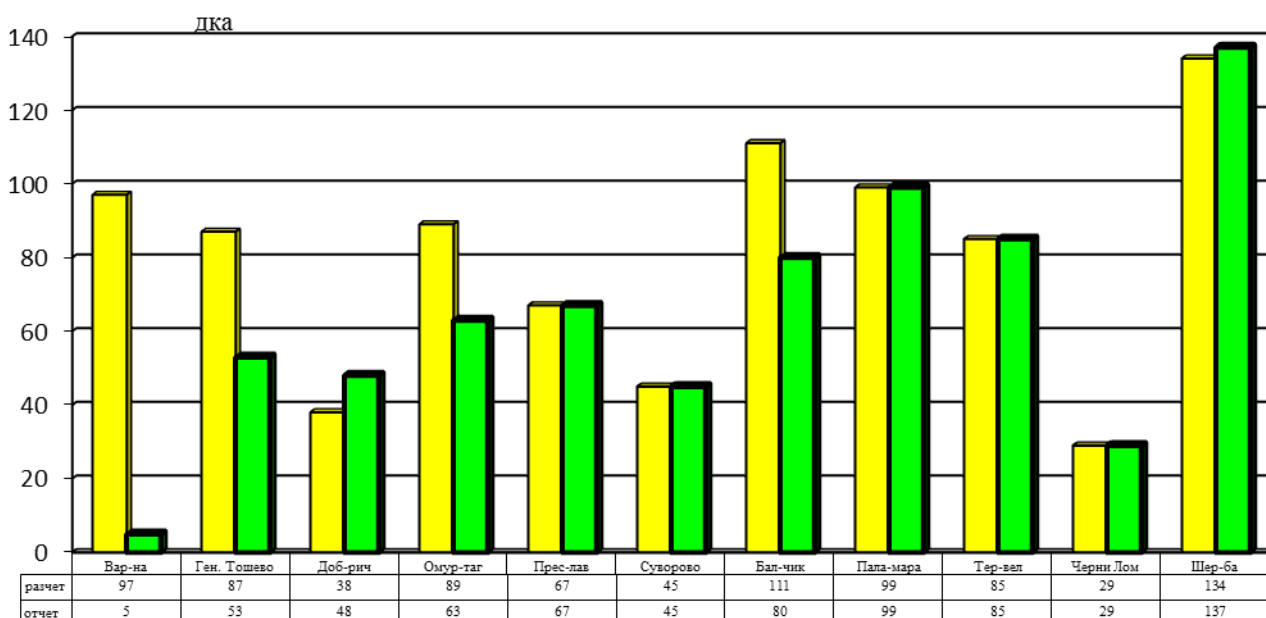
Средствата предвидени за почвоподготовка възлизаха на 522 657 лв., от които компенсационно залесяване – 53 599 лв., ФИГ – 66 552 лв., по проекти – 297 584 лв. и стопанска дейност – 91 969 лв. Действително изразходваните средства са 201 325 лв., в т.ч. от които компенсационно залесяване – 43 666 лв., ФИГ – 67 372 лв. и 90 287 лв. от стопанска дейност.

4. Залесяване, попълване и отглеждане на култури.

4.1. Залесяване.

Разчетът за залесяване през 2019 г. е **881 дка**. Общо залесените през годината площи са **177 дка**. Компенсационно залесяване е извършено на площ от 275 дка, а със средства от стопанската дейност и ФИГ са залесени – 436 дка.

За залесяване през 2019 г. са разчетени 252 375 лв., а бяха изразходвани средства в размер на 153 981 лв., от които 61 518 лв. са средства за компенсационно залесяване. Достигнатият среден разход е 217 лв./дка, при разчет от 286 лв. По-ниската цена на декар е в резултат от извършените залесявания с жълъд.

фигура 3 – Залесяване

Попълването на култури.

При заложили по разчет 154 дка на стойност 50 132 лв., са попълнени 220 дка и са изразходвани – 47 511 лв. Заложената единична цена от 326 лв./дка не е надвишена, достигната е цена от 216 лв./дка.

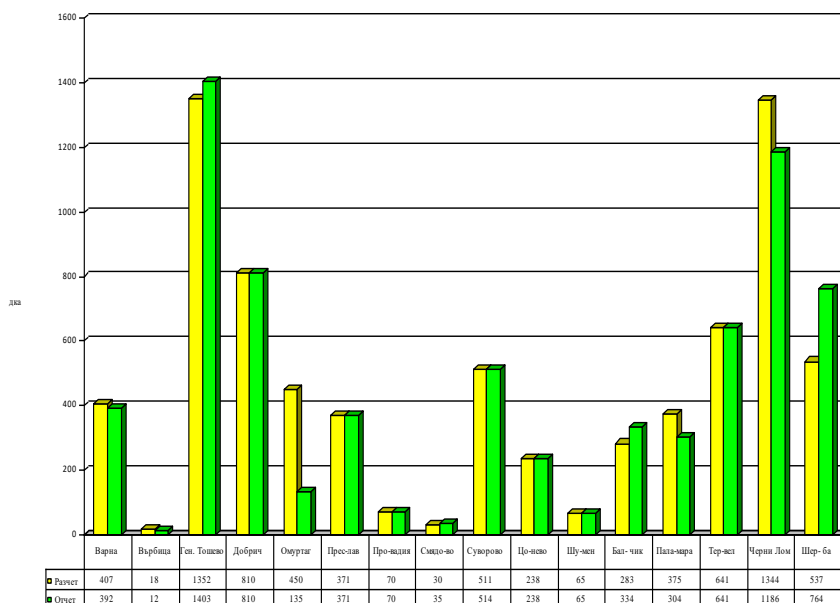
Със средства за компенсационно залесяване са попълнени 63 дка, при разчетени 22 дка, а изразходваните средства са 5 975 лв.

4.2. Отглеждане на култури.

Предвидените за отглеждане култури, част от които двукратно или трикратно, са на площ от **7 502 дка**. Разчетените за това мероприятие средства са 155 691 лв. Отгледани са **7 274 дка** на стойност 440 821 лв., от които 5 668 дка, в т.ч. 301 дка са със собствени средства – 335 375 лв., в т.ч. ФИГ – 27 973 лв. 1 606 дка са отгледани със средства за компенсационно залесяване – 105 446 лв.

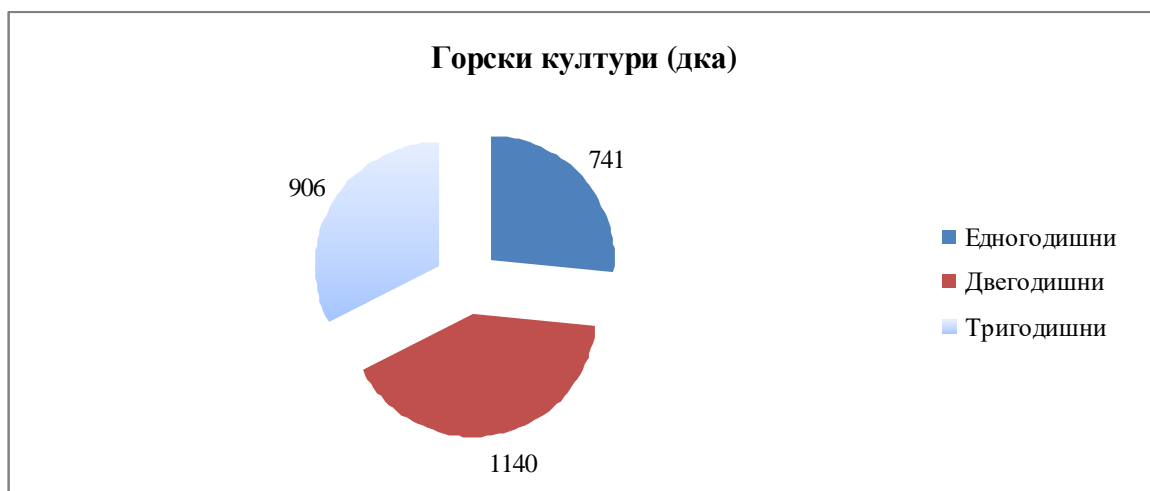
Средният разход за отглеждане на култури от 61 лв./дка е под първоначалния разчет от 69 лв./дка.

При отглеждане на културите се следи за тяхното състояние и през годината се прецизира нуждата от отглеждане. При необходимост се провеждат повече от предвидените окопавания, а когато културата е в добро състояние се пропуска някое от заложените.

фигура 4 - Отглеждане на култури

Горските култури до 3 годишна възраст в териториалните поделения на СИДП са с обща площ 2 787 дка, от които 741 дка – едногодишни, 1 140 дка – двегодишни и 906 дка – тригодишни.

фигура 5 - Горски култури по възраст

Резултатите от есенната инвентаризация на културите показват среден проценти на прихващане за всички култури в СИДП – 80,64 %, съответно разпределен по възраст на културите, както следва:

Едногодишни култури – 76,35 %

Двегодишни култури – 79,94 %

Тригодишни култури – 85,02 %

Култури на територията на СИДП са в задоволително до добро състояние.

СТОПАНИСВАНЕ.

Мероприятията по стопанисване на горите през 2019 г. бяха съобразени с действащите горскостопански планове (лесоустройствени проекти). В териториалните поделения, предимно тези, които са в края на ревизионните си периоди се наложи да изготвят и представят пред РДГ план-извлечения за промяна вида на сечта. План-извлечения бяха представени и за санитарните и технически сечи.

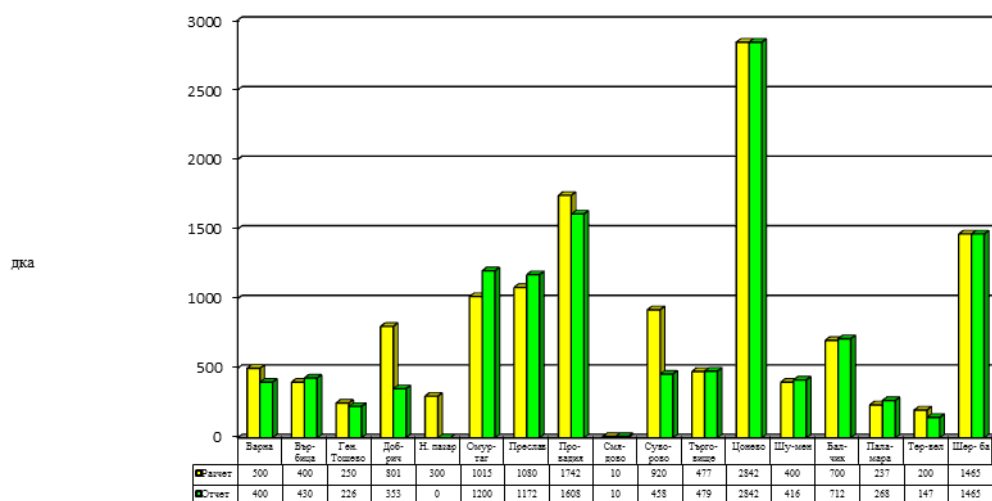
Годишните планове за ползване на дървесина бяха изготвени и представени за одобрение в срок от всички териториални поделения. Същите бяха съобразени с изискванията на закона по отношение на насажденията и видовете сечи предвидени за провеждане в тях. Първоначалният общ обем лежаща маса включен за усвояване през 2019 г., към 30.10.2018 г. бе 588 691 м³.

Своевременното усвояване на дървесината от засегнатите от засегнатите иглолистни култури, както и пазара на дървесина наложиха в годишния план за 2019 г. да бъдат правени промени.

1. Подпомагане на естественото възобновяване.

Подпомагане на естественото възобновяване в ТП на СИДП беше извършено върху площ от **12 186 дка**, при разчет **13 339 дка**, което е **91 %**. Отчитайки важността на мероприятията при процеса на възобновяване, през 2019 г. политиката на предприятията бе насочена към качеството на извършваното подпомагане на естественото възобновяване с оглед на това ефектът от тази дейност да бъде действително положителен. Това бе причината и да не се достигне предварителния разчет.

Изпълнението на ПЕВ по ТП ДГС/ДЛС е следното:

фигура 6 - Подпомагане на естественото възобновяване

Заложените по разчет средства за ПЕВ бяха 399 349 лв., а реално вложените за мероприятията 290 507 лв. Отчетената средна единична цена за 2019 г. в размер на 13 лв./дка е по-ниска от първоначално разчетената – 64 лв./дка, тъй като част от площите са отгледани с местно население при усвояване на остатъчна дървесина или от фирмите при провеждане на основната сеч.

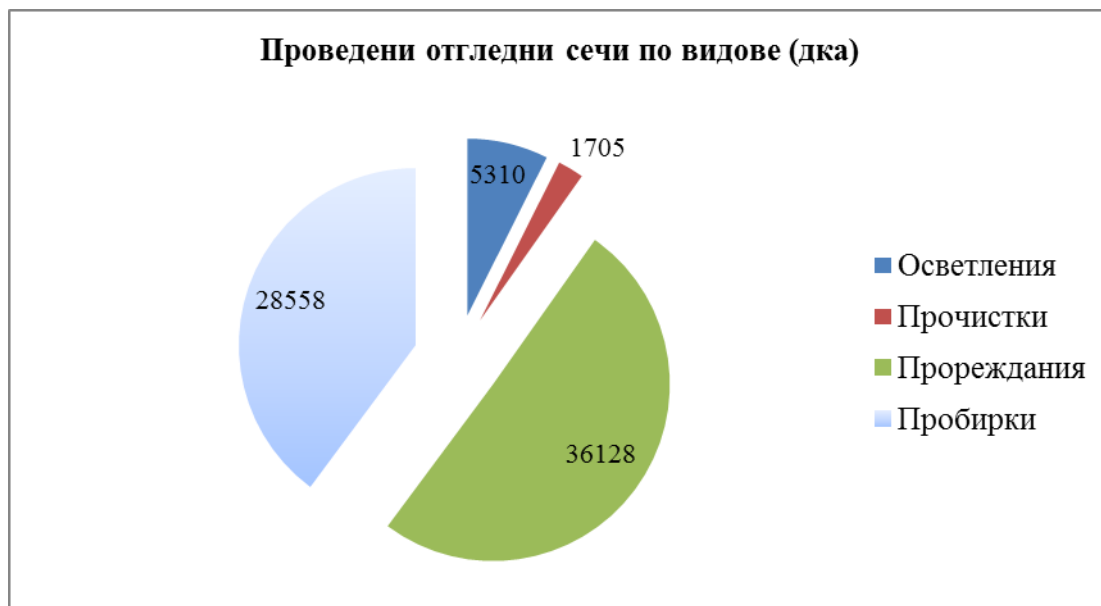
2. Отгледни сечи.

Отгледните сечи са основно мероприятие за СИДП. При първоначално планирани **79 656 дка**, реално проведените са **71 701 дка**, като 6 108 дка от тях са сечи без материален добив.

Проведените осветления и прочистки без материален добив общо за СИДП са **6 108 дка**, при разчет **6 458 дка**.

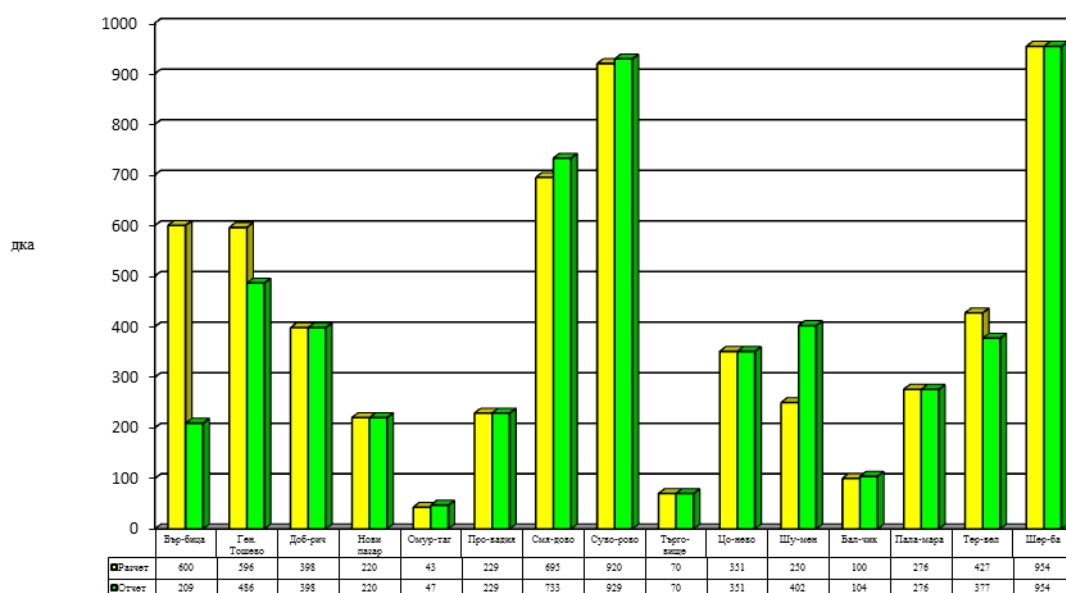
За това мероприятие бяха предвидени 272 656 лв., а са изразходвани – 242 060 лв.

Най-голям дял от проведените отгледни сечи заемат прорежданията – 36 128 дка, следвани от пробирките – 28 558 дка, осветления – 5 310 дка и прочистки – 1 705 дка.

фигура 7 - Проведени отгледни сечи по видове

Изпълнението на отгледните сечи без материален добив по териториални поделения е както следва:

фигура 8 - Отгледни сечи без материален добив

3. Селекционни сечи.

Селекционни сечи бяха предвидени за провеждане на площ от **1 620 дка**. Проведени са на площ от **1 936 дка**.

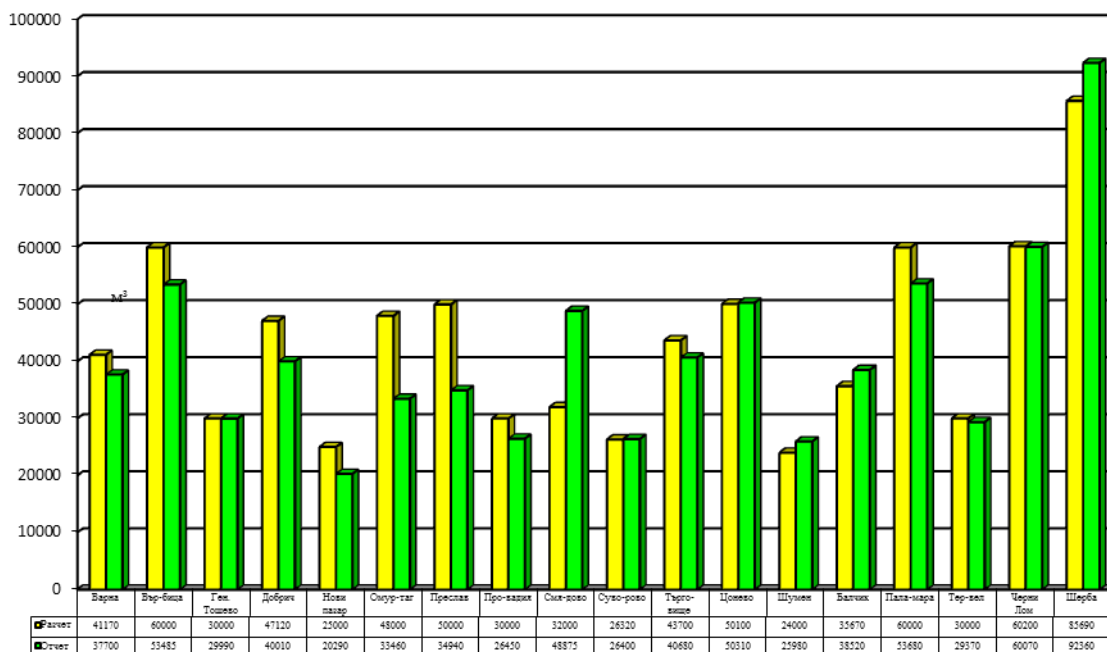
Всички селекционни сечи са съгласувани с ГСС.

4. Маркиране.

По първоначален разчет, общо за СИДП през 2019 г., за ЛФ 2020 г. бе предвидено маркиране на **778 970 м³** стояща маса, а бяха маркирани **742 575 м³**, включително и насаждения за ЛФ 2019 г.

Изразходваните средства за тази дейност са **765 716 лв.** при разчет **905 457 лв.** Достигнатата средна цена е **1,03 лв./м³**, при първоначален разчет **1,16 лв./м³**.

Извършеното маркиране по ТП ДГС/ДЛС е следното:

Фигура 9 – Маркиран ЛФ през 2019 г.

При започване на дейността във всяко едно териториално поделение бе проведено съвещание по стопанисване на горите и МЛФ.

5. Лесозащитни мероприятия

За 2019 година по отношение на лесозащитните мероприятия бяха планирани 17 172 лв. Усвоени са 4 359 лв., от които с 3 519 лв. бе проведена наземна химична борба с плевелите в горските култури на площ 289 дка и с 840 лв. са закупени уловители за установяване степента на вредители по иглолистните култури.

ОХРАНА И ЗАЩИТА НА ГОРИТЕ

1. Изпълнение на мерките и мероприятията за защита на горските територии от пожари през 2019 година.

През 2019 година бяха регистрирани 62 броя горски пожара, които са засегнали 2 516 декара горски територии, като 211 декара от тях са засегнати от върхови пожари.

Характерно за пожарите в горските територии за последните 16 години са наблюдаваните два пика – пролетен, който е през февруари, март и до средата на април и летен - през юли, август и септември. През тази година има регистрирани пожари през месец октомври – 6 брой, ноември – 2 брой. През месец декември няма възникнали пожари на територията на горските и ловни стопанства.

В сравнение със средногодишно опожаряваните в страната 110 000 дка при среден брой от 550 броя пожари в периода 2005 – 2016 г., 2019 година е със стойности на основните статистически показатели за опожарени горски площи в териториалните поделения далеч от средните. Това се дължи, както на превантивната дейност, така и на вложените от СИДП средства за оборудване на ППД и специализираните групи, обучение и закупуване на нова специализирана техника. ТП ДГС Варна оборудва с противопожарна техника високопроходим автомобил “Toyota Hilux”, който беше използван от специализираната група при гасенето на горски пожари.

През последните години се увеличи дела на обработваемите земеделски земи, което доведе до увеличаване на изградените минерализовани ивици. Това намали риска от пожари. Забраната да се почистват от слама и други остатъци чрез изгаряне в заповедите на Областните управители, тази година не е изпълнена от ползвателите на земеделски земи. Продължителният засушлив период доведе до повсеместно палене на стърнища особено на царевичните.

Основна причина за възникването на пожари в горски територии са умишлените запалвания, както и неспазването на изискванията с обявяване на противопожарния сезон. В резултат на това на 18 септември пожари възникнаха с изключение на ТП ДЛС Тервел в осемте поделения в териториалния обхват на РДГ Варна. Независимо от сложната обстановка специализираните групи по места успяха да ги локализируют и угасят.

Данните за 2019 година сочат, че 93 % или общо 3 223 дка от опожарената площ е заета с гори, а 7 % или 217 дка са незалесени площи. От опожарените залесени площи 321 дка са иглолистни култури и 2 902 дка са широколистни гори.

Най-голям дял от опожарените площи през 2019 година са държавна собственост – 73 %, общинска собственост – 7 %, частна собственост – 16 % и собственост на юридически лица – 4 %.

От възникналите през 2019 година 62 броя пожари причините са:

- Неизвестни – 13 бр.
- Небрежност – 38 бр.
- Умишлени - 11 бр.
- Естествени - 0 бр.

Сред основните причини, освен метеорологичния фактор, са и небрежността от земеделските стопани, най-вече при почистване на пасища, стърнища и необработваеми земеделски земи.

Преките щети от горските пожари през 2019 година са 20 431 лева, като 1 143 лева са разходи за личен състав, за транспорт са 1 574, за повреден стоящ дървостой 365 куб.м. или 16 135 лева и 6 500 бр. изгорели фиданки – 1 560 лв., което е незначително като сума в сравнение със средната стойност за страната. В тази сума не влизат разходите, необходими за възстановяване на опожарените от върхови пожари горски територии.

През 2019 г. противопожарните мероприятия бяха разчетени на стойност 195 784 лв. За годината са усвоени 122 945 лв. в т.ч.

- гасене – 2 126 лв.
- пожаронаблюдатели – 73 689 лв.
- лесокултурни прегради – 9 750 лв.
- бариери прегради – 0 лв.
- минерализовани ивици – 13 245 лв.
- други средства /поддържане ПП депа, осветление на пътища, ремонт на ПП табла – 46 бр. на табели – 57 бр./ - 24 135 лв.

През изминалата година се извършиха съвместни проверки от служители на териториалните поделения и служители на съответните РС „ЛБЗН“ по отношение изпълнение на заложените мерки в програмите и бяха съставени протоколи с предписания. Същите бяха изпълнени.

По предложения на директорите на РДГ Варна и Шумен са издадени заповеди за обявяване на пожароопасния сезон в горските територии през 2019 година за периода от месец март до месец октомври.

През годината, в резултат на създадената организация и благодарение на незабавната и адекватна реакция на горските служители голяма част от случаите при получаване на сигнал за пожар не е допуснато навлизане на огъня в горските територии. За това основна роля има изградената система на тел.112. Получаването на него сигнали за възникнали пожари в горските територии или в близост до тях моментално се препращат на специализираните групи в териториалните поделения, които осъществяват проверка на място и предприемат първоначални действия по гасене. До края на 2019 година са постъпили 183 сигнала за възникнали пожари за територията на СИДП за които са предприети мерки за предотвратяване на огнени инциденти в близост до горски територии. Не се допусна обявяване на кризисна ситуация.

2. Опазване на горските територии от нарушения.

СИДП Шумен организира дейността по опазване на държавните горски територии върху площ 375 559 ха от 291 горски надзиратели, 25 ловни стражари и 2 временни контролни горски пункта. През 2019 година от предвидените по разчет средства за опазване на стойност 354 850 лв. са усвоени 365 967 лв, а за гориво на автомобилите по охрана от предвидените по разчет средства на стойност 270 850 лв са усвоени 338 681 лв.

През 2019 г. служителите по горите при Североизточно държавно предприятие в териториалния обхват на РДГ Варна са извършили 22 886 бр. проверки на превозни средства, лица и обекти свързани с ползването, преработката и търговията с горски ресурси. За констатираните нарушения по ЗГ и ЗЛОД са съставени 1 057 бр. акта за установени административни нарушения. Най-много преобладават актовете, съставени за нарушение на ЗГ – 1 049 бр. или 99.9 %, по ЗЛОД – 8 броя или 1.1 %. Разкрити и неразкрити нарушения по констативни протоколи са за 804,3 куб.м. дървесина.

През годината са задържани 806 куб.м. дърва, и 24,3 кг. недървесни горски продукти. Задържани са 31 МПС, 114 каруци, 2 коня ,23 моторни триона и 22 бр. други инструменти за дърводобив.

Мобилните контролни екипи при СИДП ДП гр. Шумен са съставили 175 АУАН или 16 % от общо съставените актове.

Основните констатирани нарушения продължават да са свързани със сеч на немаркирани дървета, транспортиране на дървесина без положена контролна марка и придружена с превозен билет, както и съхраняване на дървесина с незаконен произход.

3. Взаимодействие с други институции.

Във връзка с повишаване качеството и ефективността на функциите и задачите по опазване на горите и изискванията в нормативната уредба са прилагани, през годината, различни схеми за охрана на горите държавна собственост, което даде отражение върху дейността по намаляване броя на нарушенията, а именно:

– Взаимодействието на служителите по опазването на горските територии е предимно със служителите на МВР. Организирането на съвместни акции е с цел преустановяване на нарушенията и респектиране на потенциалните извършители.

– GPS - устройства за позициониране и проследяване на движението на товарните превозни средства, транспортиращи дървесина и недървесни горски продукти.

– По утвърден, ежемесечен график от Директора на СИДП ДП гр. Шумен се извършват съвместни проверки с участието на мобилни контролни екипи на ТП ДГС/ДЛС, РДГ и МВР, в горските територии и частни дворове в населените места за незаконно съхранение на дървесина.

– На територията на ТП ДГС Ген.Тошево и ТП ДЛС Черни лом гр. Попово функционират временни контролни горски пунктове. По утвърдени графици служителите извършват дежурства, като се спират за проверка на документацията и товара превозни средства транспортиращи дървесина. Организират се, временни КПП на местата с концентрация на нарушения с участие на служители на РПУ на МВР за проверки.

– През 2019 г. съвместно с представители на Ловните сдружения и служители на ТП ДГС/ДЛС са проверени общо 12 625 бр. ловци и 110 риболовци.

– Проверени са 12 572 обекти за добив на дървесина.

4. Райони с концентрация на нарушенията и допуснати инциденти.

Най- голям брой нарушения по Закона за горите през 2019 година са констатирани в районите в близост до махалите с ромско население, като се изсичат отделни дървета, близко до изградените пътища. През годината в ДЛС Шерба има случай на нападение на служител при извършване на проверка. По случая е заведено дознание за нанесена средна телесна повреда. При възникване на такава ситуация, същата се предава на съответните органи за произнасяне по компетентност. При задържане на незаконните средства и вещи нарушителите в болшинство напускат местата на нарушения. Вещите и средствата биват задържани, но възможността за съставяне на актове се възпрепятства.

Най- голям брой нарушения по Закона за горите през 2019 година са констатирани в гр. Варна – кв. Аспарухово. и Владиславово, гр. Тервел, гр. Шабла, гр. Каварна , гр. Дългопол и в землищата на селата: Синдел, Каменар, Старо Оряхово, Ново Оряхово, Рудник, Гроздево, Безмер, Карапилит, Орляк, Зърнево, Стожер, Снежина, Величково, Градинарово, Присад, Лозенец, Пчеларово и Радан войвода. Особено уязвимо място е ПП „Шуменско плато“, Селата Марково, Косово, Моравци, Стоян Михайловски, Вълнари, Пет могили, Векилски, Тодор Икономово, Златар, Вардун, Подгорица, Пробуда, Беломорци и Илиино.

В тези райони е концентрирана работата по опазването на горските територии от служителите на териториалните подразделения.

Към Централно управление на СИДП ДП гр. Шумен са сформирани пет мобилни контролни екипа от служители, които отговарят на изискванията посочени в чл.190 ал.1 във връзка с параграф 1, т.33 от ЗГ. На съответните мобилни контролни екипи са предоставени надлежно оборудвани автомобили с висока проходимост и специален режим на движение.

Сформираните екипи извършват своята дейност по изготвен график, като с предимство се включват районите с концентрация на нарушения и представят информацията ежеседмично, обхващайки всички основни пътни артерии в региона. Обект на проверки са транспортните средства с дървесина, като горските служители от мобилните екипи на СИДП Шумен, следят за съответствие между реално превозвани асортименти и записаните данни в превозния билет. Извършените проверки през 2019 година са 4 707 бр., констатирани нарушения и съставени 175 бр. АУАН. Задържани вещи,

предмет и средства на нарушения са: 193,2 куб. м. дърва за огрев, 15 бр. каруци, 6 бр. моторни триона, 4 бр. МПС, 3 бр. други инструменти за дърводобив и 1,02 кг. недървесни горски продукти.

При изработване на ежемесечните графици за работа на мобилните контролни екипи се спазва принципа за размяна от административно създадените към едно ТП да осъществяват контролната си дейност в друго ТП, намиращо се в обхвата на СИДП ДП Шумен.

От тези данни ясно се вижда, че постигнатите резултати и ефектът от извършените проверки с мобилните контролни екипи е значителен.

До този момент няма посегателства върху служителите по горите в изпълнение на служебните си задължения.

От „Център – 112“ през годината са приети 360 бр. сигнала за незаконен добив – 75 бр., за транспортиране на материали без марка и билет – 17 бр., нарушения по ЗЛОД – 78 бр. и пожари – 183 бр. Проверени на място са 349 бр., от външни поделения полиция и пожарна – 66 бр. и фалшиви сигнали 31 бр.

Констатирани нарушения при проверките:

- транспортиране на дървесина без марка и билет – 1 бр.
- съхраняване на дървесина без марка и билет - 2 бр.
- незаконна сеч – 1 бр.
- други – 2 бр.
- нарушение по ЗЛОД – 1 бр.

5. Основни проблеми при опазването на горските територии и предложения за оптимизиране на дейностите.

Основни проблеми:

- Събираемостта на сумите по влезите в сила наказателни постановления е много ниска, която е и от компетентността и на други институции. Не заплащането на глобите и санкциите създават чувство на ненаказуемост и нарушенията в горите продължават, а работата на служителите се обесмисля;
- Недостатъчен е контролът на регистрираните лесовъди на частна практика при извършване на дейности от фирмите ползватели в горските територии и не съставят актове при констатиране на нарушения съгласно дадените им по закон правомощия;
- Бавна процедура по продажбата на отнети вещи;
- Незаинтересованост на собствениците на горски имоти до 2 ха за опазването им;
- Проблеми при организацията по задържане на вещите предмет на нарушенията и вещите, послужили за тяхното извършване;
- По много малка част от изпратените в Прокуратурата преписки се образува досъдебно производство. Малко са издадените присъди за престъпления, свързани с горското законодателство;
- Пропуски в нормативната уредба при съставяне актове за незаконно строителство и при събиране на трюфели в горските територии.

Предприети мерки за оптимизиране на дейностите:

- Засилване присъствието на служителите, отговарящи по опазване на горските територии, в районите с концентрация на нарушения през есенно-зимния сезон;
- Задоволяване нуждите на местното население с дърва за огрев;
- Ежеседмично запознаване на обществеността чрез средствата за масова информация за извършените проверки, съставени актове и задържани предмети и вещи вследствие от дейността на служителите по опазване на горите;
- Повишаване квалификацията на служителите в териториалните поделения чрез ежегодно провеждане на обученията относно констатирането на нарушението и съставяне на АУАН;
- Прилагането на Регламент №995/2010 г. на Европейския парламент, чиято основна цел е борбата с незаконната сеч на дървесина и свързаната с нея търговия;
- Обезпечаване на служителите, ангажирани с опазването на горските територии с автомобили с висока проходимост;
- Изграждане на всички предвидени противопожарни прегради и ежегодното им почистване преди началото на летните месеци;
- Осигуряване на достатъчен брой специализирани високопроходими автомобили за патрулиране и първоначална атака на горските пожари;

- Упражняване на ефективен превантивен контрол върху земеделските територии от страна на местната и изпълнителна власт. Търсене на адекватна наказателна отговорност от лицата, извършващи самоволно и безразборно палене на стърнища и пасища във и извън горските територии.

6. Наказани служители във връзка с неизпълнение на служебните си задължения по опазване на горските територии:

През годината във връзка с неизпълнение на служебните си задължения в ТП ДГС Добрич е наказан един служител, в ТП ДЛС Шерба са наказани 14 бр. служители, в ТП ДГС Провадия са наказани един ръководител участък и трима горски стражари и в ТП ДГС Цонево са наказани 6 бр. служители.

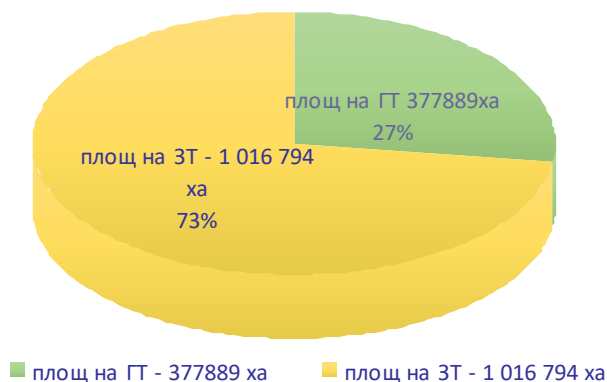
7. Лесозащитни мероприятия:

За 2019 година по отношение на лесозащитните мероприятия бяха планирани 17 172 лв. Усвоени са 4 359 лв. Предвидена бе наземна химична борба с плевелите на стойност 12 522 лв., отчетено количество от началото на годината е 3 519 лв. Интегрирана борба през годината не е проведена. Други изразходвани средства 840 лв. През годината са изведени санитарни сечи на площ от 3 250 дка.

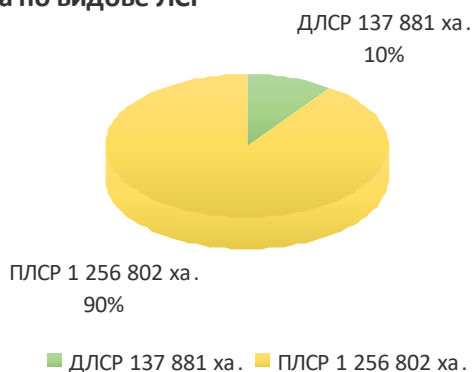
Б. ОРГАНИЗИРАН ЛОВЕН ТУРИЗЪМ И ЛОВНО-СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

Общата дивечопригодна площ в района на дейност на СИДП ДП възлиза на 1 394 683 ха, от които 27 % горски територии. Дивеча, обитаващ 1 256 802 ха, представляващи 90 % от общата площ, разпределена в 388 ловностопански района, е предоставен за стопанисване и ползване на 17 520 ловци, обединени в 29 ловни сдружения. Ловностопанските райони на ловните стопанства, оградените площи и дивечовъдните участъци на държавните горски стопанства са 77 брой, с площ от 137 881 ха, представляващи приблизително 10 % от общата дивечопригодна площ.

обща площ на ЛСР-1 394 683 ха и разпределението ѝ по фондова принадлежност

Разпределение на площта по видове ЛСР

Дивечовъдните участъци на горските стопанства са 30, като в 13 от тях стопанисването и

ползването на дивеча е предоставено на юридически лица по реда на чл. 36 от ЗЛОД, а други 6 са прехвърлени в ловностопанско отношение към някои от ТП ДЛС. Останалите се стопанисват от ТП ДГС съгласно разпоредбите на ЗЛОД.

Уникалният комплекс от природни дадености, съчетан с рационално и умело стопанисване, създава условие за развитието на популации с отлични трофейни качества от благороден елен, сърна, дива свиня, елен лопатар и муфлон.

Територията на предприятието е изключително благоприятна и за развитието на заек, фазан, яребица, пъдпъдък, бекас, гъска и патица.

По данни от проведената таксация през пролетта на 2019 г. запаса на едър дивеч на територията на предприятието е както следва: благороден елен – 8 509 бр.; елен лопатар – 919 бр.; сърна – 10 450 бр.; дива свиня – 10 588 бр.; муфлон – 672 бр. и вълк – 38 бр. Запасът на дребен дивеч е: заек – 40 022 бр.; фазан – 23 253 бр.; яребица – 30 704 бр.; чакал – 8 703 бр.; лисица – 5 586 бр.; дива котка – 2 676 бр.; бялка – 2 370 бр.; язовец – 2 756 бр.; черен пор – 771 бр.; сврака – 10 845 бр.; сива врана – 4 889 бр. и посевна врана – 4 424 бр.

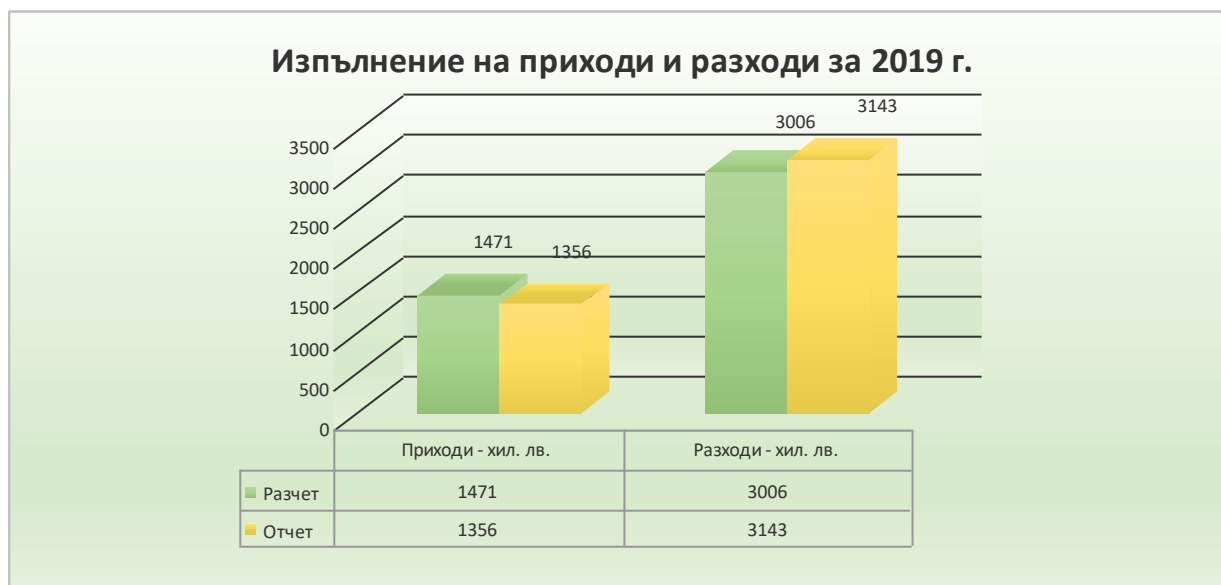
Държавните ловни стопанства и държавните горски стопанства, стопанисващи дивеча в ловностопанските райони на територията на СИДП ДП, извършват дейности по запазване и обогатяване на видовото разнообразие на дивеча, изграждане на ловностопански съоръжения и провеждане на биотехнически мероприятия, възпроизводство, разселване, опазване и охрана на дивеча, аклиматизация и реаклиматизация на дивеча, подобряване на екстериорните и трофейните му качества, ползване на дивеч и дивечови продукти в т.ч. и провеждане на организиран ловен туризъм, ползване от горските територии - държавна собственост, за съхраняване качествата на биотопите и подобряване на местообитанията.

Основните видове едър дивеч, обект на организиран ловен туризъм в района на дейност на СИДП ДП са благородния елен, сърната, дивата свиня, която след тази пандемия от АЧС не би могло да бъде основен вид, а по скоро съпътстващ. От дребния дивеч заека, яребицата и фазана. Интерес за гостите на стопанствата представляват също муфлонът, елена лопатар, пъдпъдъка и водоплаващия дивеч.

Традиционно резултатите от ОЛТ за СИДП ДП гр. Шумен са добри, но през тази година не може да не се отбележи негативното влияние от загубите на численост при дивата свиня. Вследствие на това се стигна до намаляване на реализираните приходи като резултат от неосъществени групови ловни излети. Въпреки това постигнатите резултати естествено са следствие от професионализма, сериозните усилия и старания полагани от специалистите, техните отлични умения, но и от факта, че в района на дейност на „Североизточно държавно предприятие“ ДП гр. Шумен попадат 5 от водещите ловни стопанства на България - ДЛС Балчик, ДЛС Черни Лом, ДЛС Тервел, ДЛС Паламара и ДЛС Шерба.

Реализираните приходи от СИДП от ловностопанска дейност през 2019 г. при разчет **1 471 хил. лв.** са общо в размер на **1 356 хил. лв.**, в т.ч. от договори за предоставяне стопанисването и ползването на дивеча и наем на ловни бази – **315 хил. лв.**

При разчет на разходите за изпълнение на ловностопанските мероприятия **3 006 хил. лв.** са изразходвани общо **3 143 хил. лв.**, в т.ч. за организирания ловен туризъм – **1 113 хил. лв.**

През 2019 г. териториалните поделения към СИДП ДП са обработили над **7 133 дка** площи от специализираната фуражна база за дивеча. През отчетния период са ремонтирани и построени общо над **150 бр.** биотехнически съоръжения.

Особено внимание в ловностопанско отношение следва да се отдели на един основен проблем, както за СИДП, така и в национален мащаб. През изминалата 2019 г. за първи път в историята на страната бяха регистрирани толкова голям брой огнища на заболяването „Африканска чума по свинете“ /АЧС/. Заболяването има изключително тежки последици за ловното стопанство, но и за икономиката на страната като цяло. В тази връзка СИДП положи старания да бъдат изпълнени всички поставени задачи и разпоредби на МЗХГ. При констатирането на огнищата в обхвата на СИДП стопанствата осигуриха кадрово и материално контрола и изпълнението в голяма степен на мерките за ликвидирането им в т.ч. и дезинфектанти за участващите, подпомагане на стопанисващите дивеча ЛРД, организиране на загробването на откритите трупове на диви свине и т.н. Наличието обаче на това заболяване в популацията на дивата свиня е и ще бъде съществен проблем както за ловното стопанство и ОЛТ, така и за фермите за домашни свине.

III. ОСНОВНИ РИСКОВЕ, ПРЕД КОИТО Е ИЗПРАВЕНО ПРЕДПРИЯТИЕТО

При осъществяване на дейността си СИДП ДП е изложено на определени рискове, които оказват въздействие върху неговите резултати.

1. Систематични рискове

1.1. Политически риск

Политическият риск отразява влиянието на политическия процес в страната, който от своя страна влияе върху възвращаемостта на инвестициите. Степента на политическия риск се асоциира с нестабилността и множеството промени на водената от правителството икономическа политика и като следствие от това с опасността от негативни промени в инвестиционния климат.

На база посоченото и познаването на политическата среда в страната към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме политическия риск като: **висок**.

1.2. Макроикономически рискове

1.2.1. Валутен риск

Валутният риск обобщава възможните негативни последици върху възвращаемостта на инвестициите в страната, вследствие на промени във валутния курс.

При въвеждането на системата на паричен съвет в страната на 01.07.1997 г. обменният курс български лев – германска марка бе фиксиран в съотношение 1000:1. Въвеждането на еврото като разплащателна единица в Европейския съюз доведе до практически фиксиран обменен курс 1 955.83 лв. за едно евро (респ. 1.95583 лв. за едно евро след деноминацията на лева, в сила от 05.07.1999 г.). Следователно валутният риск за базиран на еврото инвеститор е практически сведен до нула.

На база посоченото по-горе познаването на икономическата среда към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме валутния риск като: **нисък**.

1.2.2. Инфлационен риск

Инфлацията в страната е важен фактор, касаещ реалната възвращаемост на инвестицията. Инфлационният риск представлява всеобщо повишаване на цените, при което парите се обезценяват и съществува вероятност от понасяне на загуби от домакинствата и фирмите.

По данни на НСИ средногодишната инфлация е както следва:

Средногодишна инфлация					
2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
-1.4%	-0.1%	-0.8%	2.1%	2.8%	3.1%

Източник: НСИ

През 2019 г. средногодишната инфлация се е повишила спрямо 2018 г.

Изхождайки от очертаващата се тенденция през последните три години на трайно и плавно покачване на инфлацията, към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме инфлационния риск като: **среден**.

2. Несистематични (микроикономически) рискове

2.1. Технологичен риск

Технологичният риск е произведен от необходимите технологии за обслужване на дейността на предприятието и от скоростта, с която се развиват те.

На база използваните от предприятието ни технологии и познаването на технологичните тенденции на развитие на бранша, към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме технологичния риск като: **среден**.

2.2. Фирмен риск

Свързан е с характера на основната дейност на предприятието, с технологията и организацията на дейността, както и с обезпечеността на предприятието с финансови ресурси; подкатегории на фирмения риск са: бизнес риск и финансов риск; основният фирмен риск е свързан със способността на предприятието да генерира приходи, а оттам и печалба.

На база посоченото по-горе и спецификата на дейността ни към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме фирмения риск като: **нисък**.

2.3. Финансов риск

Финансовият риск на предприятието е свързан с възможността от влошаване на събираемостта на вземанията, което би могло да доведе до затруднено финансово състояние. Като основен проблем в макроикономически аспект са високите стойности на междуфирмена задължнялост.

Управлението на финансовия риск за предприятието е фокусирано върху оптимизиране на оперативните разходи, повишаване събираемостта на вземанията, определяне на адекватни и конкурентоспособни цени на продуктите и услугите, адекватна оценка на формите на поддържане на свободни ликвидни средства.

На база посоченото по-горе и анализа на финансовото ни състояние, към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме финансовия риск като: **среден**.

2.4. Ликвиден риск

Неспособността на предприятието да покрива насрещните си задължения е израз на ликвиден риск. Ликвидността зависи главно от наличието в предприятието на парични средства или на съответните им алтернативи. Другият основен фактор, който влияе силно е свързан с привлечения капитал. Той се поддържа в оптимално равнище, като се контролира, както нивото на заемните средства, така и стойностите на задълженията към доставчиците и кредиторите на предприятието.

Предприятието управлява ликвидността на активите и пасивите си чрез анализ на структурата и динамиката им и прогнозиране на бъдещите входящи и изходящи парични потоци.

На база посоченото по-горе и анализа на задълженията на предприятието ни, както и съотношението между собствения ни и привлечен капитал към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме ликвидния риск като: **нисък**.

2.5. Ценови риск

Ценовият риск е определен в две направления: по отношение на пазарната конюнктура и по отношение на вътрешнофирмените производствени разходи. Продажната цена е съобразена и с двата фактора, като се цели тя да покрива разходите на предприятието и да носи определено ниво на печалба.

На база посоченото по-горе, пазарната конюнктура, както и себестойността на добитата от нас продукция и нивото на печалбата ни, към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме ценовия риск като: **среден**.

2.6. Риск свързан с паричния поток

Рискът, свързан с паричния поток разглежда преди всичко проблемите с наличните парични средства в предприятието. Тук главна роля играе договорната политика на предприятието, която е съобразена и защитава фирмените финанси. Целта на предприятието е винаги да се намира в положителната стойност на ликвидността, т.е. да може да посреща текущите си задължения.

На база посоченото по-горе и анализа на входящите и изходящите ни парични потоци, към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме риска, свързан с паричния поток като: **среден**.

2.7. Кредитен риск

Кредитният риск представлява рискът даден контрагент да не заплати задължението си към предприятието. Предприятието е изложено на този риск във връзка с различни финансови инструменти, като например възникване на вземания от клиенти, депозирани средства и други.

Излагането на предприятието на кредитен риск е ограничено до размера на балансовата стойност на финансовите активи, признати в края на отчетния период.

Експозицията и анализа на кредитния риск за предприятието са включени във финансовия отчет.

На база посоченото по-горе, към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме кредитния риск като: **среден**.

2.8. Инвестиционен риск

Инвестиционният риск се предопределя в това, реалната доходност от направена инвестиция да се различава от предварително планираната такава.

За управление на инвестиционния риск, може да се приложи т.нар. хеджиране - застраховка срещу неблагоприятни събития, която не ги предотвратява, но ограничава последиците от тях.

На база посоченото по-горе и реализираните от нас инвестиционни мероприятия към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме инвестиционния риск като: **среден**.

2.9. Регулативен риск

Регулативният риск е свързан с вероятността да се понесат загуби в резултат на нарушения или неспазване на законовите и подзаконовите нормативни актове, както и от загуби в резултат на интервенция на данъчните власти. Този риск се отнася и за промени в нормативната база, свързани с опазването на околната среда, както и с вероятността предприятието да не бъде в състояние да изпълнява предписанията и изискванията на екологичното законодателство и компетентните органи, за което да му бъдат налагани съответните наказания.

На база посоченото по-горе и прилаганата от предприятието ни екологична политика и познаването на нормативната база, към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме регулативния риск като: **нисък**.

2.10. Рискове, свързани с продуктите и пазарите

Този риск се свързва с възможността на предприятието да произвежда дадена продукция или услуги, за които няма пазар.

В началото на 2020 г. поради разпространението на новия коронавирус (COVID-19) в световен мащаб, включително и в България се появили затруднения в бизнеса и икономическата дейност на редица предприятия и отрасли и неясноти по отношение на потреблението и пазарите.

Във връзка с горното и изхождайки от изпълнението на продуктовата и пласментната ни политики, към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме риска, свързан с продуктите и пазарите като: **висок**.

2.11. Риск, свързан с корпоративната сигурност

Този риск е актуален и засяга редица аспекти от фирмената сигурност като ефективно противодействие на нелоялната конкуренция; надеждна защита на търговската тайна; прилагане на практически мерки за редуциране и неутрализиране на корпоративни заплахи; мотивиране, обучаване и възпитаване на служителите за избягване пропуски в системата за фирмена сигурност.

На база посоченото по-горе и познаване нивото на фирмена сигурност, към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме риска, свързан с корпоративната сигурност като: **среден**.

3. Специфични рискове

3.1. Зависимост от ключов персонал

През последните години в България се наблюдава спад, както на броя на професионалните училища в областта, в която предприятието развива своята дейност, така и на броя ученици в специалните паралелки, а обучителните програми и оборудването в училищата са остарели. Всичко това води до намаляване на професионалистите и сериозни трудности при набирането на специализиран персонал. Ако предприятието не съумее да осигури необходимия брой квалифицирани

служители за дейността си, това би затруднило цялостния процес и изпълнението на договорните ангажименти на „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП, а оттам би влошило значително оперативните му резултати и финансово състояние.

На база посоченото по-горе, към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме този риск като: **висок**.

3.2. Екологичен риск

Екологичният риск се свързва със замърсяването на околната среда и своевременните мерки за нейното опазване. Във връзка с това „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП развива своята дейност, съобразявайки се с изискванията за опазване на околната среда.

Общата площ на държавните горски територии, включени в района на дейност на „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП е 327 582 ха, като залесените горски територии възлизат на 94,36 % с площ от 309 098 ха.

Предвид спецификата на дейността на „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП е изложено на екологичен риск.

Предприятието провежда отговорна политика по отношение на елиминирането на екологичния риск, намаляване на замърсяването на околната среда и своевременните мерки за нейното опазване.

На база посоченото по-горе, към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме този риск като: **среден**.

3.3. Неблагоприятни природни и климатични условия, аварии, бедствия и природни стихии

Предвид основната дейност на предприятието неблагоприятните природни и климатични условия могат да попречат на нормалното функциониране на „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП и да окажат негативно влияние върху финансовите му резултати.

Аварии, бедствия и природни стихии също представляват съществен риск за дейността на предприятието.

На база посоченото по-горе, към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме този риск като: **среден**.

3.4. Финансов риск, свързан със земеделската дейност

Ръководството на предприятието отчита този риск и е разработило стратегия за неговото управление:

След реколтиране на селскостопанската продукция се предприемат необходимите мерки за нейното съхранение в зърнобази или обособени за целта други бази. С оглед минимизиране на ценовия риск, голяма част от земеделската продукция, предназначена за продажба се реализира в текущата година. Изписването на селскостопанската продукция за нуждите на ловно-стопанските мероприятия се извършва на база видове и брой дивеч, установен при таксация на дивеча в държавните ловностопански райони, като изписването на продукцията е в хронологичен порядък, с оглед незадържане на стари количества и обновяване на запасите.

На база посоченото по-горе, към момента на изготвяне на настоящия доклад оценяваме този риск като: **среден**.

IV. АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВИ И НЕФИНАНСОВИ ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА РЕЗУЛТАТА ОТ ДЕЙНОСТТА, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

1. Финансова политика през 2019 г.

Финансовата политика на предприятието касае способността му да:

- изпълнява задълженията си навременно;
- реализира добра събираемост на вземанията.

Финансовата политика отчита влиянието на ключови фактори като:

- междуфирмени вземания и задължения;
- събираемост на вземанията;
- ценова политика;
- данъчна политика и ползването на данъчни облекчения;
- технологична обезпеченост на предприятието;
- стимулиране и регулиране на производството и потреблението;
- пазари за реализация на произведената продукция / предлаганите услуги;

- конкурентоспособност на предприятието;
- взаимоотношения с финансово-кредитни институции;
- държавни субсидии за подпомагане на дейността;
- развитие на международните отношения.

Финансовата политика включва следните принципи:

- стриктно спазване на действащото законодателство;
- мониторинг на ключови финансови показатели;
- обезпечаване на мениджмънта с финансово - счетоводна информация за вземане на решения;
- своевременно осигуряване на необходимите финансови ресурси за развитие на предприятието при възможно най-изгодни условия;
- ефективно инвестиране на разполагаемите ресурси (собствени и привлечени);
- управление на капитала и активите на предприятието (включително и привлечения капитал);
- финансово обезпечаване на съхранението и просперитета на предприятието.

2. Приходи и разходи

Общо за 2019 г. са реализирани приходи от дейността общо в размер на 52 831 хил.лв., от които нетни приходи от продажба 48 905 хил.лв., в т.ч. приходи от продажба на продукцията 47 306 хил.лв., приходи от продажба на стоки 1 хил.лв. и приходи от продажба на услуги 1 598 хил.лв.; други приходи от дейността 3 287 хил.лв., в т.ч. приходи от финансираня 2 155 хил.лв., увеличение на запасите от готова продукция и незавършено производство 482 хил.лв., разходи за придобиване на активи по стопански начин 127 хил.лв. и финансови приходи общо в размер на 30 хил.лв.

Спрямо предходната година е отчетено завишение на нетните приходи от продажби с 3 392 хил.лв., което основно се дължи на нови договори, разширяване на дейността, закупуване на техника и други.

Доказателство за просперитета на предприятието е трайната тенденция на ръст на приходите, което от своя страна е резултат от позициите на предприятието в отрасъла, конкурентоспособност, както и неговия капацитет - техническа и ресурсна обезпеченост – достатъчна гаранция за добро и качествено изпълнение.

Структурен анализ по видове приходи

<i>Видове приходи</i>	<i>2019 г. (хил.лв.)</i>	<i>Отн. дял %</i>	<i>2018 г. (хил.лв.)</i>	<i>Отн. дял %</i>	<i>Изменение (хил.лв.)</i>	<i>%</i>
От продажба на продукцията	47 306	89.55	43 944	91.78	3 362	7.65
От продажба на стоки	1	-	1	-	-	-
От продажба на услуги	1 598	3.02	1 568	3.28	30	1.91
Други приходи	1 132	2.14	382	0.80	750	196.34
Приходи от финансиране	2 155	4.08	1 798	3.75	357	19.86
Увеличение на запасите от продукция и незавършено производство	482	0.91	67	0.14	415	619.40
Разходи за придобиване на активи по стопански начин	127	0.24	94	0.20	33	35.11
Приходи от лихви	30	0.06	23	0.05	7	30.43
Общо	52 831	100.00	47 877	100.00	4 954	10.35

Приходите на предприятието за 2019 г. съответстват на осчетоводените и отразени в аналитичната и синтетична отчетност и са съобразени с нормативната уредба. При отчитане и признаване на приходите са съблюдавани принципите за текущо начисляване и за съпоставимост на приходите с разходите.

Реализираните през 2019 г. приходи от продукция заемат 89,55 % от общите приходи от дейността на предприятието.

Реализираните през 2019 г. приходи от услуги, в т.ч. ОЛТ представляват 3,02 % от общите приходи от дейността на предприятието.

Продажбите на предприятието са разпределени както следва:

Вид приходи	Дял в % в приходите от продажби
Приходи от продажби на готова продукция - дърводобив	68.37 %
Приходи от продажби на дървесина на корен	20.19 %
Приходи от ловно стопанска дейност	1.64 %
Приходи от вноски за стопанисване на дивеча	0.55 %
Приходи от селско стопанство	0.71 %
Приходи от странична дейност	0.24 %
Приходи от разсадници	0.04 %
Приходи от други продажби и услуги	4.18 %
Приходи от финансираня	4.08 %

Общо разходите за дейността на предприятието през 2019 г. възлизат на 52 212 хил. лв., в т.ч. разходи по икономически елементи – 51 762 хил.лв., балансова стойност на продадени активи 124 хил.лв., обезценка на дълготрайни материални и нематериални активи 263 хил.лв., обезценка на текущи активи 30 хил.лв. и финансови разходи 33 хил.лв.

Структурен анализ по видове разходи

Видове разходи	2019 г. (хил.лв.)	Отн. дял %	2018 г. (хил.лв.)	Отн. дял %	Изменение (хил.лв)	%
Материални разходи	4 654	8.91	4 665	9.82	(11)	(0.24)
Външни услуги	15 230	29.17	13 047	27.47	2 183	16.73
Амортизации	2 643	5.06	2 460	5.18	183	7.44
Обезценка на нетекущи активи	263	0.50	205	0.43	58	28.29
Обезценка на текущи активи	30	0.06	233	0.49	(203)	(87.12)
Разходи за персонала	23 344	44.71	21 157	44.55	2 187	10.34
Балансова стойност на продадени активи	124	0.24	124	0.26	-	-
Други разходи	5 891	11.29	5 567	11.73	324	5.82
Разходи за лихви	33	0.06	34	0.07	(1)	(2.94)
Общо	52 212	100.00	47 492	100.00	4 720	9.94

С най-голям относителен дял в състава на разходите са разходите за персонал – 44.71 % следвани от разходите за външни услуги - 29.17 % и от другите разходи – 11.29 %.

Разходите са начислявани в момента на тяхното възникване, независимо от момента на плащанията, съобразно принципа за текущо начисляване и съгласно изискванията за документалната обосновааност на стопанските операции.

Съпоставени общо приходите с разходите, отчетената счетоводна печалба за 2019 г. е в размер на 619 хил.лв., колкото е отчетената печалба от обичайната дейност. След преобразуване на счетоводния финансов резултат за данъчни цели и начисляване на текущия и отсрочените данъци върху печалбата, предприятието отчита за 2019 г. балансова печалба 546 хил.лв.

На база горните резултати, за 2019 г. рентабилността на нетните приходи от продажби възлиза на 0.0112 или на 100 лв. нетни приходи е реализирана 1.12 лв. нетна печалба. Рентабилността на собствения капитал е 0.0206, т.е на 100 лв. собствен капитал е отчетена 2.06 лв. печалба. Рентабилността на пасивите е 0.0507, т.е на 100 лв. привлечен капитал е отчетена 5.07 лв. печалба. Рентабилността на реалните активи е 0.0081, т.е на 100 лв. реални акитви е отчетена 0.81 лв. балансова печалба.

Ефективността на разходите за 2019 г. възлиза на 1.0119 или на 100 лв. разходи са отчетени 101.19 лв. приходи. Ефективността на приходите за 2019 г. възлиза на 0.9883 или 100 лв. приходи са реализирани срещу извършени 98.83 лв. разходи.

3. Активи и пасиви

Общият размер на активите към 31.12.2019 г. е в размер на 67 156 хил.лв. при 64 043 хил. лв. за предходната година. Дълготрайните активи по балансова стойност възлизат на 45 653 хил.лв. или 67.98 % от общите активи, а краткотрайните активи са в размер на 21 316 хил.лв. или- 31.74 %. Разходите за бъдещи периоди са 187 хил.лв. или 0.28 %.

Структурен анализ по видове активи

<i>Видове активи</i>	<i>31.12.2019г. (хил.лв.)</i>	<i>Отн. дял %</i>	<i>31.12.2018г. (хил.лв.)</i>	<i>Отн. дял %</i>	<i>Изменение (хил.лв.)</i>	<i>%</i>
Нематериални активи	3 068	4.56	3 332	5.20	(264)	(7.92)
Дълготрайни матер.активи	41 506	61.81	39 117	61.08	2 389	6.11
Дългосрочни фин.активи	1 079	1.61	1 197	1.87	(118)	(9.86)
Материални запаси	2 329	3.47	1 815	2.83	514	28.32
Вземания	2 656	3.95	2 427	3.79	229	9.44
Парични средства	16 331	24.32	15 811	24.69	520	3.29
Разходи за бъдещи периоди	187	0.28	344	0.54	(157)	(45.64)
Общо	67 156	100.00	64 043	100.00	3 113	4.86

През годината са придобити дълготрайни активи на обща стойност 9 273 хил.лв., в т.ч. земи – 9 хил.лв., сгради – 423 хил.лв., машини, производствено оборудване и апаратура – 742 хил.лв., транспортни средства – 856 хил.лв., стопански инвентар и компютърна техника – 28 хил.лв., горски пътища – 6 277 хил.лв., съоръжения – 350 хил.лв., други дълготрайни материални активи – 86 хил.лв., работни и продуктивни животни – 4 хил.лв., горско-стопански планове – 427 хил.лв., програмни продукти – 6 хил.лв. и инвестиционни имоти – 65 хил.лв.

Капитализираните разходи за придобиване на дълготрайни активи към края на периода възлизат на 3 232 хил.лв.

Пасивите на предприятието към 31.12.2019 г. са в размер на 10 763 хил.лв. при 11 166 хил. лв. за предходната година. В състава на задълженията, с най-голям относителен дял са другите

задължения – 33.26 %, следвани от задълженията към доставчици 1 948 хил.лв. или 18.08 % и задълженията към персонала 1 836 хил.лв. или 17.04 %.

Структурен анализ по видове пасиви

<i>Видове задължения</i>	<i>31.12.2019г. (хил.лв.)</i>	<i>Отн. дял %</i>	<i>31.12.2018г. (хил.лв.)</i>	<i>Отн. дял %</i>	<i>Изменение (хил.лв.)</i>	<i>%</i>
Финансови предприятия	626	5.82	1 012	9.06	(386)	(38.14)
Доставчици	1 948	18.10	1 571	14.07	377	24.00
Получени аванси	122	1.13	430	3.85	(308)	(71.63)
Персонал	1 836	17.06	1 860	16.66	(24)	(1.29)
Осигурителни задължения	831	7.72	789	7.07	42	5.32
Данъчни задължения	465	4.32	405	3.62	60	14.81
Други задължения	3 570	33.17	3 748	33.57	(178)	(4.75)
Провизии за пенсии и други подобни задължения	219	2.03	195	1.75	24	12.31
Отсрочени данъци	1 146	10.65	1 156	10.35	(10)	(0.87)
Общо	10 763	100.00	11 166	100.00	(403)	(3.61)

Към 31.12.2019 г. по баланса на предприятието се водят финансираня на обща стойност 29 800 хил.лв. По съдържание същите представляват Финансиране на текущата дейност, в т. ч. компенсационно залесяване 1 443 хил.лв.; Финансиране за дълготрайни активи 5 350 хил.лв., в т.ч. за придобиване и подобрения на имоти, машини, оборудване, транспортни средства и други 1 620 хил.лв., за Горско-стопански планове 2 091 хил.лв. и за Горски пътища 1 639 хил.лв.; и Фонд „Инвестиции в горите” 23 007 хил.лв., в т.ч., неусвоен остатък от фонда 12 302 хил.лв. и усвоена част от фонда – остатък на финансирането за строителство на горски пътища след отчисляване на приходите на база начислените амортизации на въведените в действие горски пътища 10 705 хил.лв.

Към 31.12.2019 г. по баланса на предприятието се водят и приходи за бъдещи периоди – 55 хил.лв., които в голямата си част са предплатени наеми и ценови разлики по липси и начети.

Дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране (провизии за пенсии) са признати на база актюерска оценка на вероятностите за заплащане на обезщетение в полза на служителите на „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП за продължителен трудов стаж при пенсиониране. По своя характер те представляват дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране и включват сегашната стойност на задължението на предприятието за изплащане на обезщетения на наетия персонал към края на отчетния период при настъпване на пенсионна възраст. Съгласно Кодекса на труда в България всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране.

Общата ликвидност за отчетния период е 2.3329, т.е. с наличните краткотрайни активи към 31.12.2019 г. в размер на 21 316 хил.лв., включващи материалните запаси, краткосрочните вземания и паричните средства, предприятието покрива текущите си задължения към края на периода, възлизащи на 9 137 хил.лв. Бързата ликвидност е 2.0780, което показва, че краткосрочните вземания и паричните средства на предприятието са достатъчни за покриване на краткосрочните задължения. Незабавната ликвидност към 31.12.2019 г. възлиза на 1.7873 или с наличните парични средства предприятието покрива напълно текущите задължения. Абсолютната ликвидност съответства на незабавната поради липса на краткосрочни финансови активи.

4. Собствен капитал

Структурен анализ по видове компоненти

<i>Видове</i>	<i>31.12.2019г.</i> <i>(хил.лв.)</i>	<i>Отн.</i> <i>дял %</i>	<i>31.12.2018г.</i> <i>(хил.лв.)</i>	<i>Отн.</i> <i>дял %</i>	<i>Изменение</i> <i>(хил.лв.)</i>	<i>%</i>
Основен капитал	8 144	30.69	8 144	31.18	-	-
Резерви	17 848	67.25	17 662	67.63	186	1.05
Печалба за годината	546	2.06	310	1.19	236	76.13
Общо	26 538	100.00	26 116	100.00	422	1.62

Коефициент на финансова автономност за 2019 г. – 2.4657, т.е. при собствен капитал 26 538 хил.лв., привлечения капитал е 10 763 хил.лв.

Коефициент на задлъжнялост за 2019 г. – 0.4056, т.е. на 100 лв. собствен капитал се пада 40.56 лв. привлечен.

5. Персонал

<i>Характеристики</i>	<i>2019 г.</i>	<i>2018 г.</i>
ФРЗ (хил.лв.)	18 768	17 183
Средно-спъсъчен брой на персонала	1 046	1 036
Средна месечна РЗ	1 495 лв.	1 382 лв.

(хил.лв.)

<i>Производителност на труда</i>	<i>2019 г.</i>	<i>2018 г.</i>
Реализирани приходи	52 831	47 877
Средно-спъсъчен брой на персонала	1 046	1 036
Реализирани приходи на едно лице	50.51	46.21

(хил.лв.)

<i>Рентабилност на труда</i>	<i>2019 г.</i>	<i>2018 г.</i>
Финансов резултат	546	310
Средно-спъсъчен брой на персонала	1 046	1 036
Рентабилност на едно лице	0.52	0.30

В резултат на горното може да се обобщи, че като цяло вътрешно-контролната среда в предприятието е на добро ниво, постигнато е ефективно разпределение на работата, техническото състояние на машините, оборудването, транспорта е на добро равнище, изпълнението на договорите е в определените рамки, не са допускани съществени просрочия на задължения, плащанията към доставчиците и кредитори са ритмични, клиентските вземания в общата им и значима част за предприятието са текущи и са уредени в по-голяма част след датата на баланса. Като цяло резултатите от финансовия анализ на дейността на „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП за 2019 г. са задоволителни, имайки предвид съществуващите вътрешно-присъщи рискове в отрасъла, свързани със силно-конкурентна бизнес среда, лихвени, валутни и ценови рискове и други пазарни фактори. С оглед на това ръководството на предприятието следва политика на гъвкавост в договорните взаимоотношения с контрагентите, качество на продуктите и услугите, поддържане на добро техническо състояние на дълготрайните материални активи, строг контрол върху паричните потоци с оглед кредитния и ликвидния риск, разумна ресурсна обезпеченост, в т.ч. финансова, трудова, както и развитие на дейността в други посоки – бъдещи инвестиции, маркетинг, реклама и др.

с цел балансиране на рисковете. В тази връзка ръководството счита, че предприятието е действащо и ще остане действащо, няма планове и намерения за преустановяване на дейността.

V. ВАЖНИ СЪБИТИЯ, КОИТО СА НАСТЪПИЛИ СЛЕД ДАТАТА, КЪМ КОЯТО Е СЪСТАВЕН ГОДИШНИЯТ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

След датата, към която е съставен годишния финансов отчет за 2019 г., няма настъпили важни събития, с изключение на извънредното положение, въведено в страната във връзка с пандемията от COVID-19, което представлява съществено некоригиращо събитие по смисъла на СС 10 - Събития, настъпили след датата на годишния финансов отчет.

Епидемията от коронавируса стартира от Китай в края на 2019 година и се разпространи бързо по целия свят. В България първите положителни проби бяха потвърдени на 8 март 2020 г. и впоследствие с решение на Парламента на 13 март 2020 г. беше въведено извънредното положение, което доведе до нарушаване на нормалната социална и икономическа обстановка в страната и даде отражение на почти всички стопански субекти чрез въведените строги противоепидемични мерки и ограничения. Поради непредсказуемата динамика на процесите и събитията във връзка с COVID-19, обхватът и ефектите върху бизнеса на предприятието е сложно и практически невъзможно да бъдат оценени на този етап от ръководството, което полага усилия и предприема мерки и действия за справяне с извънредната ситуация и сътресенията в социалния и икономическия живот в страната.

VI. ВЕРОЯТНОТО БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

В перспектива, очакваното бъдещо развитие на предприятието е свързано с продължаване извършваните през отчетния период основни видове дейности, запазване и затвърждаване мястото на „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП в отрасъла, отстояване на завоюваните позиции и авторитет сред контрагенти и кредитори, предоставяне на качествени продукция и услуги, свързани с дърводобива, ловния туризъм, лесокултурната дейност и др., имайки предвид добрата техническа обезпеченост, както и добра обезпеченост с висококвалифициран персонал, съответно недопускане на текучество и особено важно – лоялност с партньори, персонал и институции – основен принцип на работа.

Стратегия за пазарно развитие:

- Задоволяване в максимална степен потребностите на основните потребителски сегменти;
- Предлагане на конкурентни цени;
- Бизнес сътрудничество;
- Поддържане на пазарно лидерство.

Стратегия на вътрешно развитие:

- Оптимизиране на оперативните разходи;
- Увеличаване производителността и рентабилността на труда;
- Повишаване квалификацията на работниците и служителите;
- Изграждане на екип от високо квалифицирани и мотивирани специалисти;
- Поддържане на финансова стабилност, постигната чрез балансиран ръст на приходите.

В предприятието има разработени политики, свързани със стратегически и тактически маркетинг. В стратегическия маркетинг водещи са продукта и целевите групи, за които е предназначен. Тактическият маркетинг засяга цената, позиционирането и развиваните дейности.

Стратегически маркетинг

- Познаване на клиентите/ целевата аудитория;
- Познаване в детайли характеристиките на продуктите/ услугите;
- Мониторинг на конкуренцията и конкурентните оферти.

Тактически маркетинг

- Реклама;
- Обхват и позициониране на продажбите;
- Интернет маркетинг;
- Ценообразуване;

- Управление на връзките с клиенти.

Продуктова политика

- Високо качество на произвежданите продукти/ предлаганите услуги;
- Използване на суровини и материали с доказано качество;
- Стриктно спазване сроковете за изпълнение.

Пласментна политика

- Преки канали за реализация;
- Присъствие на потребителски и индустриален сегмент;
- Присъствие на основните пазарни сегменти: търговски.

Договорна политика

- Дългосрочно договаряне с клиенти;
- Дългосрочно договаряне с доставчици;
- Договори със стимули към постоянните клиенти;
- Договори, обвързани със защитни клаузи.

Ценова политика

- Следящи конкуренцията цени;
- Използване на "Пазарно-ориентиран метод на ценообразуване";
- Система на отстъпки за количества;
- Гъвкавост на разплащанията.

Кадрова политика

- Поддържане на оптимална структура на персонала;
- Принцип на съвместяване на длъжности;
- Ротиране на длъжности;
- Поддържане на висока квалификация на наетите служители;
- Поддържане на коректни отношения с персонала и създаване на персонал, способен да работи за целите на предприятието.

Социална политика

- Насърчаване на социалния статус на работещите в предприятието;
- Подобряване условията на труд;
- Стимулираща система за производствения персонал;
- Фирмени ценности и традиции.

Екологична политика

- Прилагане на мерки за техническо подобрене, осигуряващо съответствие с екологичното законодателство;
- Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве чрез създаване на безопасни условия на труд.

Инвестиционна политика

- Стратегически хоризонт на инвестициите;
- Модернизиране и степен на обновяване на материалната база.

В областта на инвестициите, предприятието следва твърда политика на разширяване и обновяване на сградите, машините, съоръженията, транспортните средства и други нетекущи активи, поддържане на горската инфраструктура, както и поетапно придобиване (изграждане) на дълготрайни активи, предвид високия размер на необходимите инвестиции, на база съчетаване на различни източници на финансиране – собствени финансови средства, финансов лизинг, при необходимост банкови кредити и др. Важен приоритет в областта на инвестиционната програма е изграждането на горска инфраструктура чрез финансиране със средства от фонд „Инвестиции в горите“.

Съгласно чл. 178 от Закона за горите, за обезпечаване финансовата стабилност на държавното предприятие и осигуряване на целеви инвестиции за изпълнение на дейностите, възложени му със закона, предприятието формира фонд "Инвестиции в горите" и фонд "Резервен". Съгласно чл. 179 от същия закон, Фонд "Инвестиции в горите" се формира от част от продажната цена на дървесината и недървесните горски продукти, добивани от горските територии - държавна собственост, определена с постановление на Министерския съвет.

С ПМС № 343/15.12.2011 г. е определен размера на отчисленията за фонд "Инвестиции в горите" за „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП – 5 лв. за куб.м. дървесина. При продажба на дървесина, повредена от абиотични и биотични фактори и въздействия, отчисленията за фонд „Инвестиции в горите” са 2,50 лв. на куб.м. дървесина.

При очертаване на перспективите и насоките в бъдещото развитие на предприятието във всички случаи ръководството ще следва политики и процедури, които са в унисон с въведените в страната мерки и ограничения във връзка с пандемията от COVID-19 като проявява гъвкавост и преоценка на управленските стратегии, инвестиционната програма, фирмените политики, в т.ч. политиките, свързани с персонала с оглед оптимизация на разходите, непрекъсваемост на процесите, стабилитет на приходите, обслужване на задълженията и контрол върху ликвидността. В тази връзка ръководството на предприятието счита, че на този етап няма индикации за значително повлияване на принципа-предположение за действащо предприятие в резултат на пандемията от COVID-19.

VII. ДЕЙСТИЯТА В ОБЛАСТТА НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА И РАЗВОЙНАТА ДЕЙНОСТ

През 2019 г. в „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП не са провеждани научни изследвания и разработки, тъй като най-важната задача на ръководството на предприятието, в условията на засилена конкуренция е да запази досегашните позиции на „СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП на българския пазар.

VIII. НАЛИЧИЕТО НА КЛОНОВЕ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

Предприятието няма регистрирани клонове.

IX. ИЗПОЛЗВАНИЕТО ОТ ПРЕДПРИЯТИЕТО ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

„СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП не е използвало финансови инструменти през 2019 г. за хеджиране на рискове от промяна на валутни курсове, лихвени нива или парични потоци.

X. СИСТЕМА ЗА ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ И СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКОВЕ.

Общо описание на системата за вътрешен контрол и управление на риска

В предприятието функционира система за вътрешен контрол и управление на риска, която гарантира ефективното функциониране на системите за отчетност и разкриване на информация. Системата е изградена и функционира и с оглед идентифициране на рисковете, съпътстващи дейността на предприятието и подпомагане тяхното ефективно управление. Управителният съвет носи основната отговорност и роля по отношение на изграждане на системата за вътрешен контрол и управление на риска. Управителният съвет изпълнява както управляваща и насочваща функция, така и текущ мониторинг.

В предприятието има утвърдена Система за финансово управление и контрол, която включва подробно разписани правила и процедури за вътрешен контрол и управление на риска. Една от основните цели на въведената системата за вътрешен контрол и управление на риска е да подпомага Управителния съвет и други заинтересовани страни при оценка на надеждността на финансовите отчети на предприятието.

Контролна среда

Контролната среда включва функциите за общо управление и ръководните такива, както и отношението, информираността и действията на Управителния съвет, отговорен за управлението в широк смисъл и отговорното управление по отношение на вътрешния контрол. Контролната среда е изградена на базата на почтенност и етично поведение.

Процес за оценка на рисковете на предприятието

Процесът на оценка на риска от страна на Управителния съвет представлява базата за начина, по който той определя рисковете, които следва да бъдат управлявани.

Контролни дейности

Преобладават ръчните контролни дейности, насочени към минимизирането на риска и увеличаване на вероятността целите и задачите на предприятието да бъдат постигнати. Такива са процедурите за: одобрение и разрешение при вземане на решения (оторизация); предварителен контрол за законосъобразност, осъществяван от Директора на предприятието непосредствено преди полагане на подпис за взето решение; пълно, вярно, точно и своевременно осчетоводяване на всички операции (обработка на информацията); оперативен контрол и преглед на резултатите от работата, осъществяван ежедневно от Директора при възлагането и изпълнението на работата; разделение на задълженията.

Информационна система и свързаните с нея бизнес процеси, съществени за финансовото отчитане и комуникацията

В предприятието са създадени и функционират ефективни и надеждни информационни и комуникационни системи, осигуряващи събиране и разпространение на пълна, надеждна и достоверна информация, хоризонтална и вертикална комуникация от и до всички нива, както и навременна система за отчетност.

Текущо наблюдение на контролите

В предприятието има изградена система за текущо наблюдение и оценка на контролите, като при констатирани отклонения се предприемат оздравителни и корективни мерки пряко от Ръководството.

Текущото наблюдение на контролите е процес за оценка на ефективността на резултатите от функционирането на вътрешния контрол във времето. То включва своевременна оценка на ефективността на контролите и предприемане на необходимите оздравителни действия. Управителният съвет извършва текущо наблюдение на контролите чрез текущи дейности, отделни оценки или комбинация от двете. Текущите дейности по наблюдение често са вградени в нормалните повтарящи се дейности на предприятието и включват регулярни управленски и надзорни дейности.

30 март 2020 г.
гр. Шумен

ДИРЕКТОР: .....
(инж. Веселин Нинов)